

**Diagnoza implementacji
Kompetencji Kluczowych
w kontekście potrzeb i uwarunkowań lokalnych i regionalnych
oświaty i rynku pracy**

**Zespół Szkół Nr 4 im płk. St. Dąbka
w Stalowej Woli**

**Opracowała Jadwiga Łoin
Wicedyrektor ZS Nr 4**

Stalowa Wola, 2009

Spis treści

Diagnoza implementacji Kompetencji Kluczowych w kontekście potrzeb i uwarunkowań lokalnych i regionalnych oświaty i rynku pracy Zespół Szkół Nr 4 im płk. St. Dąbka w Stalowej Woli	1
WSTĘP	3
I. CHARAKTERYSTYKA SZKOŁY	7
I.1 Położenie geograficzne	7
I.2 Krótki opis bazy dydaktycznej szkoły	8
I.3 Charakterystyka uczniów szkoły	9
I.4 Charakterystyka kadry pedagogicznej	13
I.5 Główne problemy nauczycieli w kształtowaniu KK i zawodowych	16
II. KOMPETENCJE KLUCZOWE I ZAWODOWE	18
II.1 Efekty kształcenia	18
II.1.1 Kompetencje Kluczowe uczniów i absolwentów w zakresie przedsiębiorczości	18
II.1.2 Kompetencje Kluczowe uczniów i absolwentów w zakresie technologii informacyjnej i przedmiotów matematyczno-przyrodniczych	19
II.1.3 Kompetencje Kluczowe uczniów i absolwentów w zakresie matematyki	19
II.1.4 Kompetencje Kluczowe uczniów i absolwentów w zakresie języków obcych	20
II.2 Kompetencje zawodowe uczniów i absolwentów	20
II.3 Kompetencje kluczowe a kompetencje zawodowe	26
III. RYNEK PRACY	30
III.1 Regionalny rynek pracy w aspekcie specjalności zawodowych placówki	30
III.2 Kompetencje Kluczowe a rynek pracy	33
III.3 Funkcjonowanie absolwentów na lokalnym i regionalnym rynku pracy	35
IV. CHARAKTERYSTYKA ŚRODOWISKA I UWARUNKOWAŃ ZEWNĘTRZNYCH	44
IV.1 Prognozy demograficzne	44
IV.2 Współpraca szkoły z zakładami pracy	46
V. WNIOSKI I REKOMENDACJE	49

WSTĘP

Procedura postępowania:

1. Określenie celów prowadzenia diagnozy
2. Określenie próby badawczej
3. Wybór metod i narzędzi badawczych
4. Przeprowadzenie badań
5. Opracowanie dokumentu końcowego (wniosków i rekomendacji).

1. Cele ogólne

- ocena działań szkoły w kontekście potrzeb i uwarunkowań lokalnych i regionalnych oświaty i rynku pracy,
- charakterystyka uwarunkowań lokalnych i regionalnych szkoły.

2. Określenie próby badawczej

Do badania wybrano ze szkoły i jej otoczenia następujących przedstawicieli:

- a. uczniów z ostatnich klas techników, liceum ogólnokształcącego i trzecich klas zasadniczej szkoły zawodowej,
- b. nauczycieli przedmiotów zawodowych i ogólnokształcących,
- c. rodziców,
- d. nadzoru pedagogicznego,
- e. organu prowadzącego,
- f. lokalnych i regionalnych zakładów pracy branży mechanicznej,
- g. „sojuszników” szkoły – instytucje współpracujące,
- h. kierownictwo placówki.

Dysponując wykazem klas Zespołu Szkół Nr 4 w Stalowej Woli, wskazaną ogólną listą respondentów, zdecydowano o zbadaniu uczniów z ostatnich klas techników i trzecich klas szkół zawodowych. Badaniami objęto 120 uczniów z 11 klas, 50 rodziców uczniów 4 klas, 12 nauczycieli przedmiotów ogólnokształcących i 10 nauczycieli

przedmiotów zawodowych, przedstawiciela Centrum Kształcenia Praktycznego w Stalowej Woli, dyrektora Zespołu Szkół Nr 4 w Stalowej Woli, 4 pracodawców lokalnego rynku pracy zakładów pracy branży mechanicznej:

- Zakład Mechaniczny „Tasta” w Stalowej Woli – Szef Produkcji, Prezes Zakładu,
- „HSW” Zakład Ciągarnia Sp. z o. o. – dyrektor Produkcyjno-Techniczny,
- HSW Huta Stali Jakościowych, Zakładowe Laboratorium Badawczo-Doświadczalne- Szef Zakładu.

Przeprowadzono wywiady z 4 pracodawcami regionalnego rynku pracy zakładów pracy branży mechanicznej pracujących na potrzeby lotnictwa:

- WSK „PZL - Rzeszów” S.A.,
- Goodrich Krosno,
- Hispano Suiza w Sędziszowie,
- Polskie Zakłady Lotnicze w Mielcu, spółka zależna Sikorsky Aircraft Corporation.

Uwzględniono również w opracowaniu:

- informacje dotyczące programu rozwoju kształcenia zawodowego w województwie podkarpackim zaprezentowane przez przedstawiciela nadzoru pedagogicznego panią Zofię Igras, Dyrektora Wydziału Edukacji Ponadgimnazjalnej i Ustawicznej Kuratorium Oświaty w Rzeszowie,
- informacje organu prowadzącego: Janusza Zarzecznego wicestarosty Powiatu Stalowa Wola i Bożeny Karlik Naczelnika Wydziału Edukacji Kultury i Zdrowia Powiatu Stalowa Wola dotyczące Strategii rozwoju szkolnictwa ponadgimnazjalnego w szkołach i placówkach prowadzonych przez Powiat Stalowowski,

zaprezentowane podczas wystąpienia na seminarium w dniu 14 marca bieżącego roku w Zespole Szkół Nr 4 w Stalowej Woli.

Badanie przeprowadziła Jadwiga Łoin.

3. Metody i narzędzia badawcze

Podstawowym narzędziem badawczym do zebrania informacji odnośnie funkcjonowania Szkoły w zakresie analizowanych zagadnień będzie ANALIZA SWOT. Opisu wyników analizy SWOT dokonano w punktach opisujących badany obszar.

Analiza SWOT jest to jedna z podstawowych technik analitycznych, stosowana najczęściej do analizy wewnętrznego i zewnętrznego środowiska danego przedsiębiorstwa, przedsięwzięcia, której wynik jest bazą planowania strategicznego. Skrót SWOT pochodzi

od czterech angielskich słów: **Strengths** (silne strony), **Weaknesses** (słabe strony), **Opportunities** (szanse), **Threats** (zagrożenia).

W tym opracowaniu narzędzie wykorzystano do oceny wewnętrznych i zewnętrznych czynników warunkujących rozwój szkoły.

- **silne strony** – pozytywne zjawiska dotyczące badanego zagadnienia,
- **słabe strony** – zjawiska ograniczające możliwości rozwoju szkoły i środowiska,
- **szanse** – zjawiska stwarzające możliwości rozwoju szkoły i środowiska,
- **zagrożenia** – negatywne zjawiska mogące mieć wpływ na rozwój szkoły i środowiska.

Silne i słabe strony odnoszą się do środowiska wewnętrznego i zawierają jego najistotniejsze elementy w rozpatrywanym obszarze. Szanse i zagrożenia odnoszą się analogicznie do środowiska zewnętrznego. Zderzenie ze sobą szans i zagrożeń z mocnymi i słabymi stronami pozwala na określenie kierunków rozwoju Szkoły.

Metody diagnozowania:

Podstawowe metody prowadzenia diagnozy wykorzystane do wykonania opracowania to:

- analiza dokumentów,
- wywiad,
- analiza istniejącej sytuacji szkoły,
- analiza uwarunkowań środowiskowych szkoły.

4. Słowniczek podstawowych pojęć

Umiejętność to gotowość do świadomego działania, oparta na wiedzy oraz konkretnym ruchowym opanowaniu (wyćwiczeniu) określonych czynności z możliwością dostosowania ich do zmiennych warunków.

Umiejętności kluczowe to szczególnie ważne umiejętności, bez opanowania których nie można skutecznie wykonywać określonych zadań.

Kompetencje kluczowe jest to zestaw najważniejszych kompetencji, bez których nie można kształtować kompetencji pozostałych.

Wykaz analizowanych kompetencji:

- porozumiewanie się w języku ojczystym,
- świadomość i ekspresja kulturalna,
- kompetencje zawodowe,

ze szczególnym uwzględnieniem:

- porozumiewania się w językach obcych,
- kompetencji matematycznych i podstawowych kompetencji naukowo-technicznych,
- kompetencji informatycznych,
- inicjatywności i przedsiębiorczości.

5. Metodyka prowadzenia badań

Etapy prowadzenia badań:

- wybór respondentów,
- zebranie i opracowanie informacji znajdujących się na arkuszach SWOT, oddzielnie dla każdego obszaru i każdej grupy respondentów,
- dokonanie analizy dokumentów traktujących o prognozach demograficznych, rozwoju lokalnego, regionalnego, polskiego i światowego rynku pracy,
- przeprowadzenie wywiadu z pracodawcami, pracownikami nadzoru pedagogicznego i Dyrekcją Szkoły odnośnie problemów szkoły i pracodawców, które powinny być brane pod uwagę przy opracowywaniu programów KK.

Zastosowanie wymienionych powyżej narzędzi i metod diagnozowania umożliwiło zdobycie informacji potrzebnych do oceny działań szkoły w kontekście potrzeb i uwarunkowań lokalnych i regionalnych oświaty i rynku pracy, oraz charakterystyki uwarunkowań lokalnych i regionalnych szkoły.

I. CHARAKTERYSTYKA SZKOŁY

I.1 Położenie geograficzne

Zespół Szkół Nr 4 im płk. St. Dąbka jest jedną z 10 szkół ponadgimnazjalnych w Stalowej Woli. W siedmiu szkołach młodzieżowych prowadzonych przez Powiat Stalowowolski na dzień 30 września 2008 uczyło się 5053 uczniów, a w Zespole Szkół Nr 4 było ich 960. Powiat stalowowolski obejmuje 6 gmin i zamieszkuje go około 110 tys. osób.

Stalowa Wola ma powierzchnię 82,52 km², co stanowi 9,89% powierzchni powiatu stalowowolskiego i 0,45% powierzchni województwa podkarpackiego, liczy 65,5 tys. mieszkańców przy gęstości zaludnienia 0,79, to jedno z najmłodszych miast kraju, położone w pñ. części województwa podkarpackiego. Ze względu na powierzchnię i liczbę ludności to 3 miasto w województwie (dane wg GUS z 1 stycznia 2008). Jest jednym z ważniejszych węzłów komunikacyjnych w regionie, taka lokalizacja sprzyja rozwojowi miasta. Ma korzystne położenie geograficzne w regionie , istotna jest bliskość dużych ośrodków takich jak Lublin, Rzeszów czy Kraków. W Turbi koło Stalowej Woli znajduje się jest lotnisko o statusie lokalnym.

Miasto jest prężnym ośrodkiem administracyjnym, gospodarczym, kulturalnym, oświatowym ze wszystkimi stopniami szkolnictwa, w tym uniwersyteckiego i ośrodkiem sportowym. W sferze nauki ogromną rolę spełnia filia Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, w której aktualnie studiuje ponad 3 tysiące osób, oraz Wyższa Szkoła Ekonomiczna. Wydział zamiejscowy Politechniki Rzeszowskiej, kształci inżynierów na potrzeby firm działających w regionie.

Szkoła położona jest na obrzeżu miasta, w bezpośrednim sąsiedztwie Huty Stalowa Wola i innych spółek utworzonych na jej terenie. W pobliżu mieści się oddział zamiejscowy Politechniki Rzeszowskiej, planowanej do rozbudowy na sąsiadujących ze szkołą terenach. W tej części miasta zgromadziła się większość mniejszych i większych zakładów branży mechanicznej, oraz innych firm wspomagających produkcję.

I.2 Krótki opis bazy dydaktycznej szkoły

W ZS nr 4 uczy się młodzież w 36 oddziałach, liczba sal lekcyjnych 33:

- liczba pracowni- 5: obwodów drukowanych, przedsiębiorczości, 3 komputerowe,
- liczba klasopracowni 28: języka polskiego, języków obcych, geograficzna, historyczna, biologiczna, fizyczna, chemiczna, matematyczna, po, elektroniki, elektrotechniki, układów mikroprocesorowych, automatyki, budowy maszyn, technologii mechanicznej,
- liczba sal gimnastycznych 2,
- inne obiekty sportowe to boisko do piłki ręcznej, boisko do piłki nożnej.

Szkolna biblioteka posiada multimedialne centrum informacyjne i jest w pełni skomputeryzowana z dostępem do Internetu.

W szkole oprócz podstawowego wyposażenia dydaktycznego znajdują się: drukarki, kserokopiarki, rzutniki multimedialne, sprzęt jest sprawny ale zużyty ekonomicznie, sprzęt komputerowy sprawny, ale z uwagi na szybki postęp technologiczny nie odpowiada najnowszym generacjom, zauważalne są braki w najnowszym oprogramowaniu edukacyjnym i specjalistycznym.

Wyposażenie w środki dydaktyczne oceniam jako niezadowalające, pracownie są wyposażone w podstawowe środki, często wyeksploatowane. Wiele pomocy oraz elementów wyposażenia szkoły zostało wykonanych przez uczniów klas technikum jako prace dyplomowe. Dobre wyposażenie w elektroniczną aparaturę pomiarową posiada pracownia elektroniki, ale brak jest dostatecznej ilości układów dydaktycznych do wykonywania badań. Część bazy dydaktycznej tworzonej systematycznie od wielu lat dla kształcenia w zawodzie technik elektronik ulega naturalnemu zużyciu i ze względu na dezaktualizację wymaga wymiany na nową.

Pracownie, w których odbywają się zajęcia w zakresie nauczania przedmiotów zgłoszonych do kształtowania kompetencji kluczowych w ramach projektu posiadają następujące wyposażenie:

- pracownie technologii informacyjnej – 3 pracownie komputerowe po 15 komputerów z oprogramowaniem, rzutnik multimedialny,

- klasopracownia matematyki – tablice matematyczno-fizyczne, przybory kreślarskie, tablice poglądowe,
- klasopracownia języka angielskiego – słowniki języka angielskiego, tablice poglądowe, nagrania płytowe,
- pracownia przedsiębiorczości- telewizor, rzutnik multimedialny.

I.3 Charakterystyka uczniów szkoły

Szkoła, jako Zespół Szkół Zawodowych Huty „Stalowa Wola”, w nowym budynku szkolnym rozwijała się dynamicznie. Wyposażano ją systematycznie w nowoczesne środki wspomagające nauczanie, kompletowano pomoce dydaktyczne w salach przedmiotowych, powiększono księgozbiór biblioteki szkolnej. Był to okres, kiedy Huta "Stalowa Wola" wspierała finansowo szkolnictwo przyzakładowe, a także na szkoły w mieście i okolicy. W roku szkolnym 1994/95 Zespół Szkół Zawodowych Huty "Stalowa Wola" w całości stał się jednostką oświatową podlegającą Kuratorium Oświaty i Wychowania i przyjął nazwę: Zespół Szkół Zawodowych im. płk Stanisława Dąbka.

W ciągu 50 lat istnienia szkoły jej mury opuściło 13251 absolwentów.

4-letnie Liceum Zawodowe – w ciągu 18 lat istnienia ukończyło je 428 absolwentów w zawodach: mechanik maszyn i urządzeń przemysłowych oraz mechanik urządzeń hydraulicznych i pneumatycznych. Większość z nich znalazła zatrudnienie w wydziałach montażowych Huty i serwisie technicznym.

5-letnie Technikum Mechaniczne – od 1983 roku kształciło w specjalnościach: budowa maszyn, sterowanie numeryczne obrabiarek, maszyny i urządzenia budowlane, spawalnictwo, większość z 900 absolwentów podjęła naukę na uczelniach wyższych.

3-letnie Technikum Mechaniczne (na podbudowie ZSZ dla młodzieży) – specjalność „budowa maszyn”, świadectwo ukończenia 3-letniego Technikum Mechanicznego otrzymało 157 osób.

5-letnie Technikum Elektroniczne – specjalności: elektronika ogólna oraz sieci i systemy komputerowe, automatyka przemysłowa, w ciągu 11 lat szkołę opuściło 264 uczniów, z dyplomem w zawodzie technik elektronik.

4-letnie Liceum Techniczne – profil mechaniczny, elektroniczny oraz komunikacja i transport, naukę ukończyło 532 uczniów.

4-letnie Liceum Ogólnokształcące – nachylenie informatyczno-menadżerskie, naukę ukończyło 131 absolwentów, uzyskując świadectwo dojrzałości.

3-letnie Liceum Ogólnokształcące – rozszerzenia: integracja europejska, filologiczne, humanistyczne, ogólne, matematyczno-informatyczne, do roku 2009 szkoła wykształciła 429 absolwentów.

3-letnie Liceum Profilowane – profil zarządzanie informacją, od 1 września 2002r., do dnia dzisiejszego świadectwo ukończenia szkoły uzyskało 251 uczniów.

4-letnie Technikum- od 1 września 2002r. i do 2009r. wykształciło 304 absolwentów.

3-letnia Zasadnicza Szkoła Zawodowa – od 1 września 2002r. do 2009r, szkołę ukończyło 388 uczniów.

Obecnie w Zespole Szkół Nr 4 w Stalowej Woli kształci się 960 uczniów w następujących zawodach:

Technik mechanik

Specjalności:

- Obsługa i naprawa pojazdów samochodowych,
- Samochody,
- obrabiarki sterowane numerycznie

Technik elektronik

Specjalności:

- Sieci i systemy komputerowe,
- Sieci przemysłowe układów automatyki,

Technik informatyk

Specjalności:

- Komputerowe wspomaganie projektowania,
- Systemy zarządzania bazami danych,

Technik pojazdów samochodowych

3-letnia Zasadnicza Szkoła Zawodowa kształci w zawodach:

- operator obrabiarek skrawających,
- elektromechanik pojazdów samochodowych,
- ślusarz.

3-letnie Technikum Uzupełniające (na podbudowie zasadniczej szkoły zawodowej) – funkcjonuje od 1 września 2002r., zrealizowano nabór do pojedynczych klas o specjalności budowa maszyn. Ostatnich 46 uczniów ukończyło edukację w 2006r. W kolejnych latach szkolnych nabór nie został przeprowadzony z powodu braku zainteresowania absolwentów zasadniczej szkoły zawodowej, dalszą nauką w tego typu szkole. Absolwenci ZSZ chętnie podejmują naukę w szkole zaocznej, w ramach wcześniej kształconej branży. Niektórzy ze względów finansowych, ponieważ podejmują pracę zarobkową i wspomagają budżet rodzinny, inni z wygody, ucieczki przed systematyczną pracą na codziennych zajęciach w szkołach dziennych dla młodzieży.

Uczniowie ubiegający się o miejsce w naszej szkole mieli bardzo różne wyniki nauczania w gimnazjum, w zawodzie technik informatyk utworzono 2 klasy złożone z bardzo dobrych uczniów ilość punktów decydujących o przyjęciu do klasy była powyżej 100, technik mechanik, zgromadził młodzież ze średnią liczbą punktów, ustalonych za wyniki z egzaminu gimnazjalnego i oceny na świadectwie. Dużym powodzeniem cieszył się zawód technik pojazdów samochodowych, w którym w dwóch klasach podjęli naukę chłopcy z dobrymi ocenami na świadectwie gimnazjalnym. Bardzo zróżnicowaną ilość punktów uzyskanych na egzaminie gimnazjalnym mieli obecni uczniowie w zawodzie operator obrabiarek skrawających.

Motywy podjęcia nauki w naszej Szkole podawane przez uczniów były następujące:

- chęć zdobycia dobrego zawodu,
- miła i przyjazna atmosfera w szkole,
- wyrozumiali i życzliwi nauczyciele,
- uczniowie szkoły osiągają pozytywne wyniki na egzaminach zewnętrznych,
- oferta szkoły jest zgodna z zapotrzebowaniem miejscowego i lokalnego rynku pracy,
- szkołę polecali starsi koledzy, rodzeństwo, ponieważ spełniła ich oczekiwania,
- szkołę polecili rodzicom uczniów znajomi, których dzieci uczęszczają lub uczęszczały do szkoły i są zadowoleni z wyboru placówki.

Są też wśród naszych uczniów i tacy, którzy wybrali Szkołę dlatego, że jest blisko miejsca zamieszkania lub byli niezdecydowani i ulegli namowom kolegów.

Młodzież szkolna bierze czynny udział w życiu szkoły rozwijając swoje umiejętności:

- przygotowywanie pod okiem nauczycieli i prowadzenie imprez wynikających z kalendarza uroczystości Szkoły,
- udział w pracach Samorządu Uczniowskiego,
- redakcja i promowanie gazetki szkolnej,
- przygotowanie i przeprowadzenie wyboru przedstawicieli do Młodzieżowej Rady Miasta w Stalowej Woli, uczeń ZS Nr 4 został wybrany przewodniczącym tej Rady,
- udział w seminarium Szkoła Kluczowych Kompetencji,
- udział w realizowanym w całej Polsce projekcie OTWARTA FIRMA w module „Biznes przy tablicy” w ramach **Światowego Tygodnia Przedsiębiorczości**,
- udział w promowaniu, przygotowaniu i prowadzeniu corocznych akcjach charytatywnych organizowanych przez Szkołę na rzecz kolegów, potrzebujących pomocy uczniów Szkoły,
- zajęcie III miejsca w POWIATOWEJ LICEALIADZIE w roku szkolnym 2007/2008 w kategorii szkół ponadgimnazjalnych,
- udział w Konkursie „O samorządzie i powiecie stalowowolskim”,
- uczniowie odebrali **I NAGRODĘ** w konkursie internetowym REGIOPEDIA,

W 2008 r. wyróżniono Szkołę Certyfikatem Jakości „Szkoła Przedsiębiorczości”, licznymi nagrodami i dyplomami za udział i zwycięstwo w konkursach przedmiotowych i zawodach sportowych.

63,7 % uczniów ZS Nr 4 wywodzi się z okolic Stalowej Woli, z małych miejscowości i wsi, dojeżdżają codziennie do szkoły po kilkanaście kilometrów, nawet ponad 30 km. Często muszą pogodzić naukę z pomocą w pracach w gospodarstwach domowych. Pogarszająca się sytuacja materialna rodzin wielu naszych uczniów nie pozwala na kontynuowanie kształcenia, dla niektórych, szczególnie tych uczących się w klasach ZSZ trudna sytuacja materialna rodziny idzie w parze z chęcią szybkiego usamodzielnienia się i podjęcia pracy zarobkowej.

Ogólne informacje o sytuacji uczniów rocznik 2007/2008 i 2008/2009 na podstawie dokumentów szkolnych:

- stypendium przyznane przez Starostwo Powiatu Stalowowolskiego pobiera 3 uczniów,

- stypendium Prezesa Rady Ministrów pobiera 2 uczniów,
- zamieszkuje w bursie 6 osób,
- korzysta z różnych form pomocy 25,
- uczniowie korzystający z pomocy innych instytucji nie są rejestrowani przez szkołę, jedynie ilość potwierdzanych przez szkołę dokumentów przedstawianych przez uczniów jest znaczna.

Najistotniejsze problemy uczniów podejmujących naukę w Zespole Szkół Nr 4 w Stalowej Woli, zaobserwowane i potwierdzone badaniami przeprowadzonymi na wejściu tzn. w I semestrze klas pierwszych:

- słabo wykształcone umiejętności uczniów w zakresie nauk ścisłych,
- niski poziom umiejętności komunikacyjnych uczniów, w zakresie komunikacji werbalnej, niewerbalnej,
- niski poziom umiejętności w zakresie języków obcych,
- mała aktywność uczniów w samodoskonaleniu, samodzielnym pobieraniu informacji

Przeprowadzono badania z wybranych przedmiotów i sporządzono wykaz umiejętności, które były najslabiej opanowane.

I.4 Charakterystyka kadry pedagogicznej.

W roku szkolnym w szkole jest zatrudnionych 68 nauczycieli, w tym:

- dyplomowanych 35,
- mianowanych 16,
- kontraktowych 16,
- 1 stażysta.

W tym:

- wykształcenie wyższe magisterskie posiada 68 nauczycieli,
- studia podyplomowe ukończyło 15 nauczycieli,
- uprawnienia egzaminatora egzaminu maturalnego posiada 29 nauczycieli, w tym 6 osób uczestniczy w kursach organizowanych przez OKE w celu uzyskania uprawnień egzaminatora egzaminu gimnazjalnego,
- uprawnienia egzaminatora egzaminu zawodowego posiada 8 nauczycieli, pozostali są w trakcie uzupełniania uprawnień,

- wszyscy uczący pełnozatrudnieni posiadają przygotowanie pedagogiczne.

W szkole wdrożony jest system doskonalenia, nauczyciele zgodnie z zapotrzebowaniem aktualizują wiedzę, doskonałą umiejętności, podnoszą kwalifikacje, uczestniczą w szkoleniach, konferencjach i innych formach doskonalenia organizowanych przez PCEN, CKE, OKE, Kuratorium Oświaty w Rzeszowie, wydawnictwa podręczników oraz inne placówki doskonalenia.

Podjętym działaniom, również poprzez samodoskonalenie w celu przystosowania się do potrzeb związanych z wprowadzaniem nowych kierunków kształcenia i w celu sprostania zmianom wywołanym postępem technologicznym. Nieliczni podejmują próby modyfikacji programów nauczania większość nauczycieli dostosowuje program nauczania do szkolnych planów nauczania i kierunków kształcenia w celu wyeksponowania treści programowych najbardziej odpowiadających charakterystyce absolwenta przy uwzględnieniu możliwości intelektualnych uczniów. Nie bez znaczenia jest też podejmowanie trudu sprostania wymaganiom egzaminu maturalnego i zawodowego. Zdobyte uprawnienia egzaminatora egzaminu gimnazjalnego, wykonywanie zadań powierzonych tym egzaminatorom pozwala zapoznać się z poziomem wymagań stawianych gimnazjalistom a także ocenić poziom opanowania przez nich badanych umiejętności w zmodyfikowania programów nauczania i dostosowania wymagań edukacyjnych.

O zaangażowaniu kadry nauczycielskiej świadczy podejmowanie następujących działań:

- prowadzenie kółek zainteresowań:
 - informatycznego, języka polskiego, fotograficznego, tanecznego, sportowego, szkolnego kółka przedsiębiorczości i klubu ‘Impuls’, Szkolnego Koła Techniki i Racjonalizacji w ramach 40 godzinnego wymiaru czasu pracy,
- coroczne opracowywanie i realizowanie atrakcyjnych imprez: koncert charytatywny,
- promocja umiejętności uczniów w środowisku lokalnym:
 - przygotowanie i przeprowadzenie pokazów doświadczeń z zakresu fizyki na imprezie Piknik industrialny,
 - przygotowanie i przeprowadzenie Powiatowego Konkursu Skutecznie Szukam Pracy,

- inne konkursy i imprezy połączone z prezentacją osiągnięć uczniów szerszej publiczności,
- coroczne przygotowywanie uczniów do konkursów o zasięgu lokalnym i ogólnopolskim,
- coroczne przygotowywanie uczniów do olimpiad przedmiotowych i z zakresu techniki,
- przygotowanie młodzieży do udziału w zawodach sportowych,
- organizowanie wewnętrznych grup szkoleniowych,
- przenoszenie doświadczeń zawodowych zdobytych w ramach doskonalenia na teren szkoły,
- aktywna praca w zespołach zadaniowych i komisjach przedmiotowych:
 - Komisja przedmiotów ścisłych,
 - Komisja przedmiotów humanistycznych,
 - Komisja przedmiotowa języków obcych,
 - Komisja przedmiotów społeczno-przyrodniczych,
 - Komisja przedmiotów zawodowych,
 - Komisja przedmiotów wychowania fizycznego i PO,
- wzbogacenie bazy dydaktycznej szkoły poprzez współpracę nauczycieli przedmiotów zawodowych z uczniami wykonującymi prace dyplomowe,
- wzbogacenie bazy dydaktycznej szkoły wyposażeniem, które otrzymują reprezentacje szkoły jako nagrody za czołowe miejsca w konkursach,
- wzbogacenie oferty edukacyjnej poprzez organizowanie imprez finansowanych ze środków pozyskanych z zewnątrz.

Nauczyciele mają doświadczenie w realizacji działań innowacyjnych, chętnie angażują się w prace pozalekcyjne z uczniem, czują potrzebę zmodyfikowania programów nauczania, są gotowi do współpracy.

Wielu nauczycieli uzyskało dodatkowe kwalifikacje uczęszczając na studia podyplomowe:

- z zakresu pomiaru dydaktycznego 2 osoby,
- doradztwo zawodowe 2 osoby,
- zarządzanie oświatą 4 osoby,
- uprawnienia do nauczania dodatkowego przedmiotu 15 osób,

- uprawnienia do wykonywania dodatkowych funkcji w szkole 3 osoby.

We wdrażaniu innowacji pedagogicznych podejmujemy następujące działania: współpracujemy z Fundacją Młodzieżowej Przedsiębiorczości, od 5 lat realizujemy projekt „Skutecznie Szukam Pracy”, pomysłu i autorstwa nauczyciela przedsiębiorczości, nagrodzony i dofinansowany przez NBP, w 2008 roku nagrodzony jako najlepszy projekt własny w Polsce, realizujemy program wyrównywania szans młodzieży z obszarów wiejskich, realizujemy spotkania z pracodawcami w ramach projektu „Otwarta firma” Biznes przy tablicy, umożliwiamy młodzieży szkolnej podejmowanie pracy w wybranych zakładach pracy w ramach „Dnia Przedsiębiorczości”.

W Ogólnopolskim Rankingu Szkół Ponadgimnazjalnych opracowanym przez "Perspektywy" i "Rzeczpospolitą" za rok 2007/2008 zajęliśmy 23 miejsce w klasyfikacji szkół Podkarpacia w kategorii szkół zawodowych.

Szkoła uwzględnia w swoich działaniach potrzeby środowiska lokalnego.

I.5 Główne problemy nauczycieli w kształtowaniu KK i zawodowych.

Najistotniejszymi problemami nauczycieli w kształtowaniu KK i zawodowych są:

- ograniczone środki finansowe na zakup nowoczesnych pomocy dydaktycznych,
- brak odpowiednich programów i pakietów edukacyjnych wspierających pracę nauczyciela,
- niedostateczne wyposażenie pracowni przedmiotowych w nowoczesne środki dydaktyczne,
- brak metodycznego wsparcia dla nauczycieli,
- niedostateczna ilość specjalistycznej literatury,
- **stale zaniżana ilość godzin przeznaczonych w ramowych planach nauczania na kształcenie zawodowe,**
- brak stabilizacji programowej, odgórne propozycje wprowadzania coraz to nowych zmian, bez możliwości obserwacji efektów zmian już zapoczątkowanych,
- konieczność dostosowywania programów nauczania do aktualnego stanu techniki,
- brak zainteresowania zakładów pracy doskonaleniem nauczycieli przedmiotów zawodowych w celu aktualizacji wiedzy technicznej, nadążania za rozwojem techniki,

- brak wsparcia materialnego szkoły przez zakłady pracy w celu doposażenia bazy dydaktycznej,
- ciągłe zmiany w programach nauczania przedmiotów elektronicznych, dotyczących
- pracowni, co związane jest z parametrami urządzeń dostępnych do przeprowadzenia ćwiczeń.

Poprzez uczestnictwo w projekcie szkoła chce stworzyć swym uczniom jeszcze lepsze warunki kształtowania KK przygotowujących do wejścia na rynek pracy wg standardów europejskich, podjąć działania, które przyczynią się do poprawienia jakości nauczania.

Uczący widzą korzyści płynące z nabywania KK przez uczniów, oczekują wsparcia metodycznego przy kształtowaniu KK. W szkole powstał już zespół twórczych nauczycieli do wdrażania KK w ramach projektu, mamy wsparcie organu prowadzącego szkołę.

II. KOMPETENCJE KLUCZOWE I ZAWODOWE

II.1 Efekty kształcenia

II.1.1 Kompetencje Kluczowe uczniów i absolwentów w zakresie przedsiębiorczości

- Przygotowanie ucznia do wejścia na rynek pracy:
 - organizowanie prelekcji i pogadanek o współczesnym rynku pracy,
 - organizowanie zajęć warsztatowych na temat planowania kariery zawodowej,
 - udostępnienie informatorów, ulotek i informacji o studiach wyższych,
 - uczenie zasad komunikacji interpersonalnej,
 - uczenie umiejętności przydatnych w pracy zawodowej,
 - uczenie podejmowania decyzji.

Opisane poniżej działania dotyczą dwóch ostatnich lat.

Efektami działań podjętych w zakresie przedsiębiorczości są:

- spotkania z pracodawcami w ramach projektu „Otwarta firma” Biznes przy tablicy,
- praca młodzieży szkolnej w wybranych zakładach pracy w ramach „Dnia Przedsiębiorczości”,
- założenie i poprowadzenie przedsiębiorstwa uczniowskiego w ramach Szkolnego Klubu Przedsiębiorczości na zasadach obowiązujących w polskim prawie. To pozwoli zainteresowanym uczniom zapoznać się z tymi zasadami nie tylko teoretycznie, ale i praktycznie i to w warunkach koleżeńskiej współpracy, w miłej, przyjacielskiej, wesołej atmosferze,
- udział młodzieży w rozgrywkach regionalnych- Zarządzanie Firmą, Banki w Akcji,
- udział młodzieży w Szkolnej internetowej Grze Giełdowej,
- udział młodzieży w konkursach „Z klasy do kasy”,
- udział młodzieży w konkursie na pracę pisemną NBP, na słuchowisko radiowe NBP,
- udział młodzieży w konkursie „Przedsiębiorczy uczeń na rynku pracy” w Lublinie,
- IV miejsce w Polsce za udział w konkursie Wiedzy o Bankach W Poznaniu,

- udział młodzieży w konkursie Wiedzy Konsumenckiej organizowanym przez Zespół Szkół Nr 3 w Stalowej Woli,
- udział młodzieży w Olimpiadzie Finansowej oraz w Olimpiadzie Przedsiębiorczości,
- działalność na terenie Szkoły Młodzieżowego Miniprzedsiębiorstwa,
- zorganizowanie w ramach nagrody Wycieczki do Skarbcza Narodowego Banku Polskiego,
- organizowanie szkolnych targów edukacyjnych,
- uzyskanie certyfikatu Szkoła Przedsiębiorczości.

II.1.2 Kompetencje Kluczowe uczniów i absolwentów w zakresie technologii informacyjnej i przedmiotów matematyczno-przyrodniczych

Efektem działań podjętych w zakresie technologii informacyjnej i przedmiotów matematyczno-przyrodniczych jest:

- udział uczniów w międzynarodowym konkursie fizycznym „Lwiątko”,
- pokaz doświadczeń fizycznych wykonywanych przez uczniów na imprezie promującej naukę i przemysł, zorganizowanej przez Hutę Stalowa Wola S.A.,
- udział młodzieży w spotkaniach kółka informatycznego,

II.1.3 Kompetencje Kluczowe uczniów i absolwentów w zakresie matematyki

Efektem działań podjętych w zakresie **matematyki** jest:

- udział uczniów w Corocznie przygotowywanym i przeprowadzanym konkursie matematycznym: „Łamigłowa”,
- udział uczniów w międzynarodowym konkursie matematycznym „Kangur”,
- udział młodzieży w konkursach matematycznych o zasięgu powiatowym i wojewódzkim,
- dobre wyniki osiągnięte na egzaminie maturalnym przez uczniów zdających matematykę,

II.1.4 Kompetencje Kluczowe uczniów i absolwentów w zakresie języków obcych

Efektom działań podjętych w zakresie **języków obcych jest między innymi:**

- udział młodzieży w zorganizowaniu i przeprowadzeniu imprezy szkolnej z okazji Dnia Świętego Patryka
- udział młodzieży w konkursie piosenki anglojęzycznej,
- udział młodzieży w imprezach szkolnych i pozaszkolnych realizowanych w ramach „Socrates - Comenius, uczenie się przez całe życie (LLP) EUROPA I MY”.

II.2 Kompetencje zawodowe uczniów i absolwentów

Efekty kształcenia na przykładzie wybranych działań w zakresie poszczególnych kompetencji zostały zebrane w tabeli poniżej:

Lp	Nazwy konkursów, olimpiad lub rywalizacji sportowych	Kształcone kompetencje
1	Konkurs Wiedzy o Bankach	Kształtowanie postaw przedsiębiorczych zmierzających do samozatrudnienia, zdolność osoby do wcielania pomysłów w czyn planowania przedsięwzięć i prowadzenia ich dla osiągnięcia zamierzonych celów, zdolność identyfikowania dostępnych możliwości działalności osobistej, zawodowej lub gospodarczej, ogólne rozumienie zasad działania gospodarki, zagadnień etycznych związanych z przedsiębiorstwami, oceny i identyfikacji własnych mocnych i słabych stron, a także oceny ryzyka i podejmowania go w kierunku realizowania celów.
2	Olimpiada Wiedzy Ekonomicznej	
3	II Tarnobrzeski Konkurs Wiedzy o Gospodarce i Turystyce	
4	Powiatowy konkurs „Skutecznie Szukam Pracy”	
5	Szkolna Internetowej Gra Giełdowa	
6	Rozgrywki regionalne Zarządzanie Firmą, Banki w Akcji	
7	Powiatowy Turniej Wiedzy Pożarniczej	rozwijanie i wykorzystywanie myślenia matematycznego w celu rozwiązywania problemów, (myślenie logiczne i przestrzenne), wykorzystywanie istniejącego zasobu wiedzy i metodologii do wyjaśniania świata przyrody, w celu formułowania pytań i wyciągania wniosków opartych na dowodach,
8	Wojewódzki Konkurs Wiedzy Technicznej	
9	Młodzieżowy Turniej Motoryzacyjny	

10	Ogólnopolska Olimpiada Wiedzy o Wynalazczości	rozumienie zmian powodowanych przez działalność ludzką, znajomość miar i struktur, głównych operacji i sposobów prezentacji matematycznej, rozumienie terminów i pojęć matematycznych, wykorzystywanie i posługiwanie się narzędziami i urządzeniami technicznymi, danymi naukowymi do osiągnięcia celu podejmowania decyzji, wyciągania wniosków na podstawie dowodów. rozpoznawanie cech postępowania naukowego, krytycznego rozumienia i ciekawości, zainteresowanie kwestiami etycznymi oraz poszanowanie zarówno bezpieczeństwa, jak i trwałości, w szczególności w odniesieniu do postępu naukowo-technicznego
11	Olimpiada Wiedzy Technicznej	
12	Zawody sportowe „Sprawni jak Żołnierze”	
13	Konkurs matematyczny „Łamigłowa”	
14	Konkurs matematyczny „Kangur”	
15	Pokaz doświadczeń fizycznych	
16	Powiatowy Konkurs Ortograficzny	porozumiewania się w mowie i piśmie w różnych sytuacjach komunikacyjnych, obserwowania swojego sposobu porozumiewania się i przystosowywania go do wymogów sytuacji, rozróżniania i wykorzystywania różnych typów tekstów, poszukiwania, gromadzenia i przetwarzania informacji, wykorzystywania pomocy oraz formułowania i wyrażania własnych argumentów w mowie i w piśmie w przekonujący sposób, odpowiednio do kontekstu, skłonność do krytycznego i konstruktywnego dialogu, wrażliwość na walory estetyczne oraz chęć ich urzeczywistniania, zainteresowanie kontaktami z innymi ludźmi
17	konkurs „Z poprawną polszczyzną na co dzień”	
18	Powiatowy Konkurs dla szkół ponadgimnazjalnych pod hasłem „Jedna ludzkość – drugi język dla wszystkich”	
19	– Socrates - Comenius, Uczenie się przez całe życie (LLP) EUROPA I MY’,	znajomość słownictwa i gramatyki funkcjonalnej, świadomość głównych typów interakcji słownej i rejestrów języka, znajomość konwencji społecznych oraz aspektu kulturowego i zmienności języków, zdolność rozumienia komunikatów słownych, inicjowania, podtrzymywania i kończenia rozmowy oraz czytania, rozumienia i pisanie tekstów, odpowiednio do potrzeb rozumienie różnic kulturowych, zrozumienia własnej kultury oraz poczucia tożsamości, szacunku i otwartej postawy wobec różnorodności ekspresji kulturalnej.

Kadra pedagogiczna w aspekcie kształtowania Kompetencji Kluczowych

Umiejętność dostosowywania programów do zmieniających się uwarunkowań środowiskowych i rynku pracy

SILNE STRONY	SZANSE
<ul style="list-style-type: none"> – uwzględnianie podczas realizacji programu nauczania tematyki rynku pracy, – realizacja projektów autorskich w ramach nauczanego przedmiotu, 	<ul style="list-style-type: none"> – lepsze przygotowanie uczniów do wejścia na rynek pracy, – kształcenie umiejętności zgodnych z zapotrzebowaniem rynku pracy,

<ul style="list-style-type: none"> – wymiana doświadczeń pomiędzy nauczycielami uczącymi tych samych przedmiotów, – stała aktualizacja treści nauczania, – unikanie nadmiernego encyklopedyzmu w treściach programowych z zakresu nauczanego przedmiotu, – korzystny wpływ na podniesienie jakości kształcenia, – lepsze przygotowanie do egzaminu zawodowego, – lepsze przygotowanie do egzaminów zewnętrznych z poszczególnych przedmiotów 	<ul style="list-style-type: none"> – wzbogacenie oferty edukacyjnej, – absolwenci znajdą zatrudnienie na lokalnym rynku pracy, – absolwenci podejmą dalszą naukę na wybranych kierunkach zgodnie z indywidualnymi zainteresowaniami, – mniejsza liczba bezrobotnych, – „odchudzenie programów nauczania,, z treści nieaktualnych,
SŁABE STRONY	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> – brak wsparcia przez pracodawców przy wprowadzaniu zmian do programów nauczania, – brak wsparcia przez placówki doskonalenia nauczycieli-brak ofert doskonalenia skierowanych do nauczycieli przedmiotów zawodowych, szczególnie dotyczy to nauczycieli uczących przedmiotów z zakresu specjalizacji, – istniejąca oferta edukacyjna jest niedostosowana do potrzeb rynku pracy, – zbyt częste zmiany w siatce godzin przeznaczonych na kształcenie zawodowe, wręcz zaniżanie ilości godzin na przedmioty, które dla technika (biologia) lub ucznia szkoły zasadniczej nie są tak istotne, – brak korelacji międzyprzedmiotowej spowodowany częstymi zmianami treści (ograniczenie) programów nauczanie przedmiotów np. matematyka, – brak aktualnych charakterystyk zawodowych do stanowisk pracy występujących w przemyśle. 	<ul style="list-style-type: none"> – uczeń wyposażony w nadmierną ilość wiedzy encyklopedycznej, – nieumiejętność sprostania przez absolwenta wymogom nowocześnie wyposażonego stanowiska pracy, – konkurencyjność pozaszkolnych form edukacji oferowanych przez prywatne firmy szkoleniowe, substytut szkoleniowy, – nadmierne przecapowanie nauczycieli, – możliwość wystąpienia błędów w nieumiejętnie zmodyfikowanych programach

Respondenci – nauczyciele różnych przedmiotów

Wielu nauczycieli, szczególnie młodych stażem nie posiada umiejętności modyfikowania programów nauczania. Duża różnorodność i ogólna dostępność do programów nauczania i obudowy dydaktycznej z zakresu nauczania przedmiotów ogólnych sprawia, że nauczyciele chętniej wybiorą nowy program niż wprowadza zmiany w tym, z którego korzystali dotychczas. W trudniejszej sytuacji są nauczyciele przedmiotów zawodowych, szczególnie branży mechanicznej i elektronicznej. Utrzymuje się od dłuższego czasu brak ofert doskonalenia skierowanego właśnie do nauczycieli przedmiotów zawodowych, brak spotkań i wymiany doświadczeń zawodowych powiązanych z aktualizacją wiedzy merytorycznej przy wsparciu przedstawicieli przemysłu.

Wyniki egzaminów potwierdzających kwalifikacje zawodowe

Zawód	Rok szkolny 2007/2008		
	Liczba absolwentów	Liczba osób, które przystąpiły do egzaminu zawodowego	Liczba osób, które zdały egzamin zawodowy
Technik mechanik	22	22	11
Technik elektronik	26	23	12
Operator obrabiarek skrawających	22	20	17
Mechanik pojazdów samochodowych	28	21	16
Elektromechanik pojazdów samochodowych	23	22	13

Liczba osób, które zdały egzamin zawodowy w poszczególnych zawodach jest wyższa od średniej liczby osób, które zdały egzamin zawodowy w tych samych zawodach w województwie podkarpackim, według wykazu sporządzonego przez OKE. Wyniki egzaminu były lepsze od wyników jakie osiągnęli absolwenci w roku ubiegłym.

Niska „użyteczność” dyplomu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe zaniża możliwości i zaangażowanie edukacyjne uczniów i absolwentów. Pracodawcy nie wymagają dyplomu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe od ubiegających się o pracę, ponieważ nie są informowani o sposobie potwierdzania kwalifikacji zawodowych przez zdających, randze dokumentu, natomiast sami mają szerokie możliwości kształcenia swoich pracowników lub zlecenia usługi firmom szkoleniowym lub uczelniom.

Kompetencje zawodowe i kompetencje kluczowe uczniów i absolwentów Szkoły

Pobudzanie aspiracji edukacyjnych i zainteresowań uczniów, rozwijanie umiejętności kluczowych oraz przygotowanie młodzieży do kontynuowania nauki i funkcjonowania na rynku pracy (Respondent –nauczyciele)

SILNE STRONY	SZANSE
<ul style="list-style-type: none"> – przygotowywanie uczniów do udziału w olimpiadach przedmiotowych i konkursach, – organizowanie wizyt w zakładach pracy w ramach „Dnia Przedsiębiorczości”, – realizowanie założeń programu „Comenius”, – organizowanie wycieczek tematycznych w celu pobudzenia i rozwijania zainteresowań uczniów, 	<ul style="list-style-type: none"> – uczniowie dobrze przygotowani do udziału w olimpiadach przedmiotowych i konkursach zdobywają nagrody, promują szkołę w środowisku, – uczniowie dobrze przygotowani do udziału w olimpiadach przedmiotowych mogą otrzymać indeks na wyższą uczelnię, – uczniowie znacznie częściej decydują się na

<ul style="list-style-type: none"> – organizowanie spotkań z ludźmi nauki, kultury i rynku pracy, – organizowanie dodatkowych zajęć w ramach kółek zainteresowań, – przygotowanie uczniów do tworzenia dokumentów związanych z poszukiwaniem pracy, – organizowanie warsztatów aktywnego poszukiwania pracy, – doskonalenie metod pracy z uczniem w celu ciekawego prowadzenia zajęć, – realizacja programu pracy z uczniem zdolnym, – realizacja programu pracy z uczniem słabym, – współpraca z uczelniami wyższymi oraz tworzenie bazy informacyjnej o uczelniach wyższych, promocja wyższych uczelni, – mobilność i aktywność szkoły w poszukiwaniu środków finansowych na realizację planów związanych z rozwojem uczniów, – nauczyciele otwarci na sugestie i wymagania uczniów ich rodziców – promocja szkoły i absolwentów na rynku pracy. – Stosowanie ćwiczeń logicznego myślenia 	<p>kontynuowanie nauki,</p> <ul style="list-style-type: none"> – dowartościowanie, zyskanie pozytywnej pewności siebie przez uczniów, – nabycie umiejętności oceny swoich możliwości i umiejętności przez uczniów, – poprzez wizyty w zakładach pracy uczniowie mają możliwość poznania wymagań zawodu w konkretnych zakładach, – większa motywacja do poszukiwania pracy, – lepiej przygotowany uczeń dokonuje trafnych wyborów i właściwie planuje swoją karierę edukacyjno-zawodową, – dzięki znajomości zagadnień praw własności istnieje szansa na realizację swoich pomysłów racjonalizatorskich.
<p>SŁABE STRONY</p>	<p>ZAGROŻENIA</p>
<ul style="list-style-type: none"> – niedostateczna motywacja nauczycieli ze strony organu prowadzącego, – niedoceniające pracy nauczycieli przedmiotów zawodowych, którzy wykonują ciężką pracę, która przekłada się na sukces wszystkich uczniów a nie tylko wybitnych jednostek np. „olimpijczycy”, – brak bieżących kontaktów z firmami dostarczającymi na rynek nowoczesne urządzenia np. elektroniczne, – brak spotkań prowadzonych przez firmy dla nauczycieli w celu prezentacji „nowinek ze świata techniki” branży mechanicznych i elektronicznych, – brak merytorycznego wsparcia przy tworzeniu projektów i ubieganiu się o dofinansowanie działań szkoły, – brak pewności, że projekt mimo spełnienia wszystkich warunków formalnych uzyska akceptację a szkoła dofinansowanie – narastające problemy finansowe uczniów i ich rodziców. 	<ul style="list-style-type: none"> – chęć ukończenia przez uczniów szkoły najniższym kosztem, – chęć szybkiego zarabiania pieniędzy przez uczniów nawet kosztem nauki, – niedostateczna lub brak umiejętności poszukiwania pracy, – przyjęcie przez uczniów postawy „nie wiem co chcę robić w życiu”, „nie wiem co potrafię robić dobrze”, – zdobywanie wykształcenia przy minimalnym wysiłku intelektualnym, firmy edukacyjne kuszą szybkim i bezproblemowym zdobyciem atrakcyjnego zawodu, – brak mobilności absolwentów na rynku pracy, – nieodpowiedni wybór zawodu, niedostosowany do predyspozycji psychofizycznych absolwenta, – brak zainteresowania wyuczonym zawodem, – zniechęcenie nauczycieli piszących projekty, wnioski niepowodzeniami podczas ubiegania się o wsparcie środkami unijnymi.

Szkoła przygotowuje ucznia do wejścia na rynek pracy w ramach obowiązkowych zajęć lekcyjnych, typowych form szkolnych (praktyki, zajęcia praktyczne), jak również poprzez działania innowacyjne. Nauczyciele podejmują działania mające na celu ciekawsze przekazywanie wiedzy, dostosowania metod i form pracy do możliwości uczniów. Pojawiają się jednak problemy, duża absencja uczniów, niski poziom umiejętności nabytych na poprzednich etapach kształcenia. Wielu uczniów posiada różne

dysfunkcje potwierdzone badaniami psychologiczno-pedagogicznymi lub nie, utrudniające sprawne opanowanie niektórych umiejętności i w ten sposób ograniczające sprawne nabywanie umiejętności zawodowych np. trudności w wykonywaniu obliczeń matematycznych, wyobraźnia przestrzenna.

Duża ilość zapisów w polu słabych stron wskazuje, że problem jest spory, zbliżona tematyka zapisów pozwala stwierdzić, że konieczne jest wsparcie z zewnątrz szkoły, często wymagające dofinansowania oraz zaangażowania przedstawicieli przemysłu. Brak udziału wielu przedsiębiorstw znajdujących się na terenie Stalowej Woli w kształceniu uczniów i udzielaniu wsparcia szkole oraz nauczycielom może wynikać z ich trudnej sytuacji materialnej i organizacyjnej, znacznymi obciążeniami kosztami pracy.

Szkoła w przygotowaniu absolwenta do wejścia na rynek pracy posiłkuje się współpracą z pracownikami Centrum Informacji i Planowania Kariery, Mobilnym Centrum Informacji Zawodowej, poradni psychologiczno-pedagogicznych. Realizując program edukacyjny „Kultura bezpieczeństwa” młodzież szkolna uczestniczy w spotkaniach z inspektorem PIP, zapoznając się z prawem pracy, prawami i obowiązkami pracownika i pracodawcy.

Kompetencje zawodowe i kompetencje kluczowe uczniów i absolwentów Szkoły

Pobudzanie aspiracji edukacyjnych i zainteresowań uczniów, rozwijanie umiejętności kluczowych oraz przygotowanie młodzieży do kontynuowania nauki i funkcjonowania na rynku pracy (Respondent-organ prowadzący)

SILNE STRONY	SZANSE
<ul style="list-style-type: none"> – wsparcie finansowe w celu zorganizowania dodatkowych zajęć dla uczniów przygotowujących się do egzaminów, – wsparcie finansowe w celu zorganizowania zajęć w ramach wybranych kółek zainteresowań, – dofinansowanie zajęć z wychowania fizycznego, – nagradzanie uczniów szczególnie zdolnych, ustanowieniem stypendium, – pilotowanie wniosków aplikacyjnych składanych przez szkoły w ramach programów unijnych, – promocja szkoły poprzez wydawanie informatora o szkołach prowadzonych przez powiat, 	<ul style="list-style-type: none"> – uczniowie otrzymujący nagrody promują szkołę w środowisku lokalnym, są docenieni, – zatrudnienie osoby koordynującej działania doradcze prowadzone na terenie szkoły, odpowiedzialnej za jakość tych działań, – zapewnienie środków finansowych na realizowanie praktyki zawodowej w warunkach rzeczywistej produkcji, uczniowie będą mogli doświadczyć zasad funkcjonowania na rynku pracy.
SŁABE STRONY	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> – zbyt małe fundusze przeznaczane na działalność pozalekcyjną szkoły, – zbyt niskie, niewystarczające fundusze przekazywane szkołom, na modernizację bazy dydaktycznej, 	<ul style="list-style-type: none"> – istnienie i nawet rozkwit konkurencyjnych pozaszkolnych form edukacji oferowanych przez prywatne firmy szkoleniowe, – przejęcie młodzieży po zasadniczych szkołach zawodowych przez firmy organizujące „szybkie

<ul style="list-style-type: none"> – zlikwidowanie stanowiska doradcy zawodu w szkole, – zlikwidowanie stanowiska doradcy metodycznego, – niedostateczna motywacja nauczycieli, – kryteria przyznawania nagród i wyróżnień faworyzujące nauczycieli przedmiotów ogólnych, – niedostrzeganie ogromu pracy jaką wykonują nauczyciele uczący w zasadniczych szkołach zawodowych, – brak w szkole osoby odpowiedzialnej tylko za sporządzanie wniosków aplikacyjnych i pisanie projektów dotyczących wsparcia finansowego placówki, prace te wykonują nauczyciele różnych przedmiotów, 	<ul style="list-style-type: none"> zdobycie kwalifikacji”, – migracja zarobkowa młodych ludzi, – poszukiwanie miejsc na kontynuowanie nauki poza miejscem zamieszkania, – przejęcie potencjalnych uczniów klas I przez szkoły z miast sąsiadujących, które przedstawiają lepszą ofertę edukacyjną, – organ prowadzący kieruje się oszczędnościami w planowaniu i organizowaniu placówek kształcenia zawodowego, – lekceważone problemy nie zanikają tylko mają tendencje do rozrastania się.
--	--

Mimo postawionego celu koncentracja i wzmocnienie roli kształcenia zawodowego’, organ prowadzący stwarza możliwości ”rozszerzenia oferty kształcenia ogólnokształcącego w wybranych szkołach. Ograniczenie zapisów w polu słabych stron można uzyskać motywując odpowiednio nauczycieli do pracy. Przekazywane środki na organizację zajęć dodatkowych zostały uwzględnione w polu stron mocnych, jednak nie wystarczają one na systematyczne prowadzenie dodatkowych zajęć w szkole. Brak środków na zakup materiałów, sprzętu, które uatrakcyjniłyby te zajęcia. Poszerzenie oferty kształcenia ogólnego może osłabić kondycję szkół kształcących zawodowo. Kształcenie ogólne jest tańsze dla organu prowadzącego, łatwiejsze dla ucznia, krócej trwające, jednak nie dające żadnych gwarancji na uzyskanie zawodu. Podobna sytuacja pojawi się w przypadku kształcenia w zawodach bez uwzględnienia potrzeb rynku pracy. Dlatego niezbędne jest dofinansowanie szkół kształcących zawodowo, doposażenie ich bazy dydaktycznej, pomoc przy organizowaniu praktyk zawodowych dla uczniów, wsparcie finansowe pracowników przemysłu, którzy podjęliby trud prowadzenia zajęć praktycznych. Pracownik, który jest obciążony obowiązkiem sprawowania opieki nad odbywającymi praktykę zawodową w ramach dodatkowego niepłatnego zajęcia, niechętnie pełni dodatkową rolę, która od niego wymaga więcej starań, zaangażowania i odpowiedzialności przy jednoczesnym wykonywaniu własnych zadań zawodowych.

II.3 Kompetencje kluczowe a kompetencje zawodowe

W tabeli poniżej zostały zamieszczone tylko konkursy i olimpiady, które odbyły się i zakończyły w latach 2007÷2009 i brały w nich udział reprezentacje Szkoły.

Uczniowie startują również w innych olimpiadach, konkursach i zawodach, których rozstrzygnięcie dopiero nastąpi.

Olimpiady i Konkursy	Liczba uczestników w	Liczba laureatów
1.Ogólnopolska Olimpiada Wiedzy o Wynalazczości	10	3
2.Olimpiada Wiedzy Ekonomicznej	4	1
Razem	14	4
2.Liczba uczniów uczestniczących w konkursach		
Konkursy	Liczba uczestników w	Liczba laureatów
1.II Tarnobrzeski Konkurs Wiedzy o Gospodarce i Turystyce	14	6
2.Powiatowy Turniej Wiedzy Pożarniczej	6	2
3.Wojewódzki Konkurs Wiedzy Technicznej	15	3
4.Młodzieżowy Turniej Motoryzacyjny	15	4
5.Ogólnopolski konkurs „Z poprawną polszczyzną na co dzień”	38	3
6 Zawody sportowe „Sprawni jak Żołnierze”	12	6
7.Powiatowy Konkurs Ortograficzny	65	1
8.Powiatowy konkurs „Skutecznie Szukam Pracy”	15	2
9.Powiatowego Konkursu dla szkół ponadgimnazjalnych pod hasłem „Jedna ludzkość – drugi język dla wszystkich”	6	2
10. Konkurs " <i>Moje korzenie - Historia i tradycja w moim domu, w moim regionie</i> " w ramach ogólnopolskiego Programu Operacyjnego Patriotyzm Jutra "Ślady przeszłości".	4	1
11 Konkurs powiatowy „O samorządzie i powiecie stalowowolskim”	5	po eliminacjach 2 osoby
12. I nagroda konkursie internetowym REGIOPEDIA	20	2

Współpraca nauczycieli przedmiotów ogólnokształcących z nauczycielami przedmiotów zawodowych

Wykorzystywanie wiedzy merytorycznej i pedagogicznej w kształtowaniu umiejętności i postaw uczniów szkół zawodowych

SILNE STRONY	SZANSE
<ul style="list-style-type: none"> – public relations na corocznym Pikniku industrialnym, – organizowanie wycieczek edukacyjnych do zakładów pracy, – współpraca nauczycieli przy ustalaniu korelacji międzyprzedmiotowych, – współpraca nauczycieli przy organizowaniu 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawa wizerunku szkoły w otoczeniu lokalnym, – pozytywne postrzeganie społeczności szkolnej przez otoczenie, – zainteresowanie naukami technicznymi poprzez osvajanie z matematyką, – podniesienie rangi matematyki, – osiągnięcie lepszych wyników na egzaminie

uroczystości i imprez szkolnych, – praca w zespołach zadaniowych odnośnie tworzenia programów szkolnych, – zdrowe i życzliwe relacje uczeń – nauczyciel, – odpowiednie dostosowanie programu nauczania matematyki do umiejętności i potrzeb uczniów szkół zawodowych, – kształtowanie myślenia syntetycznego i analitycznego, – rozwijanie umiejętności myślenia logicznego,	zawodowym, – więcej uczniów podejmie studia na uczelniach technicznych, – podniesienie poziomu wiedzy matematycznej wpłynie na pozytywne wyniki osiągane na przedmiotach ścisłych i zawodowych (elektronika, mechanika)
SŁABE STRONY	ZAGROŻENIA
– niedostateczne możliwości nagradzania nauczycieli szczególnie aktywnych i pracujących dla szkoły, – brak zsynchronizowania treści programów nauczania przedmiotów zawodowych z treściami programów nauczania wybranych przedmiotów ogólnokształcących np. fizyka, matematyka, – trudności z zastosowaniem praktycznym wiedzy matematycznej, – niski poziom wiedzy matematycznej po gimnazjum, – brak nowoczesnego wyposażenia pracowni matematycznej, fizycznej, – czytanie, prezentowanie, wyciąganie wniosków z analizy danych za pomocą tabel, wykresów i wzorów, uczniowie zbyt mało czasu poświęcają na utrwalenie nabytej na zajęciach wiedzy.	– brak sukcesów uczniów w konkursach i olimpiadach z przedmiotów ścisłych, – słaba korelacja wyników egzaminów gimnazjalnych z wynikami badań startowych z przedmiotów ścisłych, – zbyt mała ilość godzin matematyki w szkole ponadgimnazjalnej, – słabe zainteresowanie uczniów naukami ścisłymi.

Nauczyciele w Zespole Szkół Nr 4 prezentują wysoki jest poziom wiedzy merytorycznej i pedagogicznej, potrafią zidentyfikować trudności i określić słabe strony w obszarze nauczanego przedmiotu. Mają świadomość zagrożeń, jakie mogą się pojawić, jednak często pozostają bezsilni jeżeli w klasie znajduje się dużo osób posiadających trudności z zastosowaniem wiedzy matematycznej. Jest zbyt mało godzin na dokładne przećwiczenie i utrwalenie trudnych zagadnień.

Zgodnie z wizją szkoły, po analizie jej słabych i mocnych stron, dbając o jakość oferty edukacyjnej zespół nauczycieli zaangażowanych w programie rozwijania umiejętności kluczowych zaproponował następująco:

- kształtowanie KK w zakresie nauczania przedmiotów matematyczno-przyrodniczych w zawodzie technik elektronik, ze względu na ciągły postęp technologiczny, specyfikę zawodu nauczyciele uznali, że kształtowanie wskazanych KK jest szczególnie ważne,
- kształtowanie KK w zakresie nauczania technologii informacyjno-komunikacyjnych w zawodzie technik mechanik, ułatwi wykorzystanie TI do podniesienia poziomu

posługiwania się przez uczniów programami użytkowymi związanymi z nowoczesnymi technikami wytwarzania,

- kształtowanie KK w zakresie nauczania języków obcych w zawodzie technik informatyk, kształtowane KK umożliwią stały rozwój, możliwość wykonywania pracy zdalnej, ułatwią dostęp do źródeł wiedzy,
- kształtowanie KK w zakresie nauczania przedsiębiorczości w zawodzie technik pojazdów samochodowych, wykonujący ten zawód często pracuje indywidualnie, kształtowane KK ułatwią sprostanie wymogom rynku pracy.

III. RYNEK PRACY

III.1 Regionalny rynek pracy w aspekcie specjalności zawodowych placówki

W strukturze gałęziowej przemysłu województwa podkarpackiego dominują między innymi przemysł lotniczy, elektromaszynowy, w strukturze podmiotowej dominują nadal małe i średnie zakłady produkcyjno usługowe których sukces zależy od przedsiębiorczości ich właścicieli i duże przedsiębiorstwa sektora publicznego, wymagające przyspieszonej wszechstronnej restrukturyzacji.

Stalowa Wola jest miastem o 60-letniej historii, powstałym w wyniku realizacji programu COP. Zlokalizowany tutaj przemysł zbrojeniowy, elektromaszynowy, hutniczy i energetyczny stanowił podstawy do intensywnego rozwoju miasta. W wyniku poniesionych ogromnych nakładów inwestycyjnych, Stalowa Wola stała się znaczącym ośrodkiem przemysłowym w Polsce, znanym z tradycji dobrej gospodarki. Świadczy o tym dynamiczny rozwój sektora prywatnego oraz zmiany w strukturze organizacyjnej przedsiębiorstw przemysłowych, handlowych i usługowych.

Przemiany polityczno-społeczne a zwłaszcza funkcjonowanie gospodarki wolnorynkowej były ogromną szansą w pełni wykorzystaną przez Stalową Wolę.

Młode i dynamicznie rozwijające się w mieście i okolicy firmy świadczą o przedsiębiorczości właścicieli. Rozwinął się sektor prywatny, zmieniono struktury prywatyzując wiele przedsiębiorstw, utworzono spółki z udziałem kapitału zachodniego.

W Stalowej Woli aktualnie zarejestrowanych jest już ponad 6,5 tyś. podmiotów gospodarczych. W 1997 r. powołano **Tarnobrzeską Specjalną Strefę Ekonomiczną EURO-PARK WISŁOSAN**

Obecnie znaczenie największego w mieście zakładu pracy, czyli Huty Stalowa Wola, wyraźnie się zmniejszyło. Po trudnym okresie transformacji ustrojowej po roku 1989 powstały nowe zakłady legitymujące się lepszymi wynikami ekonomicznymi niż zakłady z Grupy Kapitałowej Huty Stalowa Wola. Jest to np. ATS Stahlschmidt & Maiworm

Istotny problem stanowi restrukturyzacja dawnych dużych przedsiębiorstw monoprodukcyjnych, szczególnie w sektorze przemysłu hutniczego. Takim zakładem jest

właśnie Huta Stalowa Wola, kiedyś największy zakład w mieście ze względu na ilość zatrudnionych, rodzaj i ilość produkowanych wyrobów. Wyraźny jest przerost zatrudnienia, załamania się popytu na rynku krajowym i zagranicznym na produkowane wyroby. Zakład okazał się niedostatecznie elastyczny na szybko zmieniające się warunki funkcjonowania w otaczającej rzeczywistości, przy nieodpowiedniej strukturze organizacyjnej zakładu, kłopotami z dostosowaniem swojej oferty do potrzeb rynku. Ta złożona sytuacja powoduje pogorszenie warunków ekonomicznych zakładu oraz firm współpracujących różnych branż, a w konsekwencji pracowników, którzy często tracą zatrudnienia.

Nastąpił spadek zatrudnienia, szczególnie dotyczy to kobiet, żadne z dużych miast województwa nie ma tak dużej dysproporcji zatrudnieniu. Stalowa Wola jest miastem, w którym dominującą rolę odgrywa przemysł i budownictwo, to też tłumaczy tak dużą różnicę w zatrudnieniu ze względu na płeć, ponieważ te dziedziny gospodarki charakteryzują się głównie zatrudnianiem mężczyzn.

Poprawa sytuacji wymaga znacznych nakładów inwestycyjnych, poprawy konkurencyjności firm i ich wyrobów.

Szczegółowa analiza rynku pracy wskazuje, że największe trudności ze znalezieniem pracy mają osoby tylko z wykształceniem ogólnym. W najtrudniejszej sytuacji pozostają osoby nie posiadające stażu pracy, lub z krótkim stażem.

Najbardziej preferowaną branżą jest przemysł motoryzacyjny i maszyn ciężkich, pozostałe to elektromaszynowy i metalowy, wykorzystujący zaawansowane technologie. Docelowymi sektorami są: elektromaszynowy i metalowy, produkcja wyrobów dla motoryzacji i części elektronicznych.

Kłopoty z organizacją produkcji prowadzą często do ograniczania zatrudnienia, zwalniania pracowników lub częściowej zmiany profilu produkcji. W Stalowej Woli i okolicy znajduje się wiele zakładów zatrudniających pracowników branży mechanicznej jednak trudno jednoznacznie podać, które zakłady mogą dać zatrudnienie. W wielu przypadkach wielkość produkcji lub w ogóle jej istnienie jest uzależnione od możliwości zbytu produktów na rynku krajowym i zagranicznym. Zgodnie z informacją przekazaną przez PUP w Stalowej Woli, sygnały napływające z rynku pracy pozwalały stwierdzić iż istnieje zapotrzebowanie na zawody z branży mechanicznej i elektronicznej na rynku lokalnym i krajowym (dane z I półrocza 2008 r.). Niewielka liczba ofert pracy zgłaszana do PUP w tych zawodach i duża liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych statystycznie

przedstawia te zawody jako zawody o niewielkiej możliwości podjęcia. Wynika to z faktu, że pracodawcy zgłaszając zapotrzebowanie określają odpowiednie stanowiska, natomiast dopiero w wymaganiach określają poziom i kierunek wykształcenia. Często posiadane przez ubiegających się o pracę kwalifikacje SA niedostosowane do wymagań pracodawców. Zauważana jest też słaba motywacja kandydatów do pracy. Zawody deficytowe określane według wskaźnika intensywności deficytu w I półroczu 2008 w odniesieniu do zawodów nauczanych w szkole to operator obrabiarek skrawających sterowanych numerycznie. Informacje pozyskane z PUP w Stalowej Woli odnośnie statystyki rynku pracy nie są w stanie określić rzeczywistej skali zjawiska, ponieważ nie wszystkie wolne miejsca są zgłaszane przez pracodawców do urzędu pracy. Wiele osób poszukujących pracy nie rejestruje się, zakładając, że sami szybko znajdą pracę.

Na terenie miasta znajdują się firmy, które mogą dać zatrudnienie dla wykształconych w zawodzie technik teleinformatyk:

- dostawcy Internetu,
- Telewizja Rzeszów Oddział Stalowa Wola,
- Telewizja Miejska „Stalowa Wola”,
- Telewizja Kablowa „Stella”,
- Telewizja kablowa „Diana”,
- Stacje radiowe:
- Radio „Leliwa” Oddział w Stalowe Woli,
- Radio „Rzeszów” Oddział w Stalowe Woli,
- Redakcje
- Wydawnictwo Sztafeta, redakcja tygodnika,
- Echo Dnia – Oddział redakcji dziennika,
- Nowiny – Oddział redakcji dziennika,
- Super Nowości oddział redakcji,
- Tygodnik Nadwiślański oddział redakcji

III.2 Kompetencje Kluczowe a rynek pracy

Dostosowywanie kształcenia zawodowego do potrzeb regionalnego czy lokalnego rynku pracy wynika wprost z ustawowej roli samorządów powiatowych, którym powierzono zadania w zakresie oświaty ponadgimnazjalnej, kształcenia ustawicznego w formach szkolnych i pozaszkolnych oraz prowadzenia lokalnej polityki rynku pracy. W gestii samorządów powiatowych pozostaje instrument, umożliwiający wpływ na dopasowanie struktury kształcenia do zmieniających się warunków gospodarczych i społecznych (także demograficznych), tj. kompetencja do ustalania sieci szkół, w tym szkół zawodowych, a więc do decydowania o kształcie edukacji na obszarach według właściwości terytorialnej. Na tym samym poziomie zarządzania funkcjonują powiatowe urzędy pracy wraz z ich organami konsultacyjnymi - powiatowymi radami zatrudnienia. Dyrektor szkoły prowadzącej kształcenie zawodowe, w porozumieniu z organem prowadzącym szkołę i po zasięgnięciu opinii kuratora oświaty, ustalając zawody, w których będzie kształcić szkoła, jest zobowiązany do zasięgnięcia opinii m.in. innymi wojewódzkiej lub powiatowej rady zatrudnienia.

Planowanie kierunków kształcenia wymaga dobrej wiedzy o podaży i popycie na pracę wraz z informacjami, dotyczącymi oczekiwań kwalifikacyjnych ze strony pracodawców. Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. Nr 99, poz. 1001, z późn. zm.), analiza rynku pracy, w tym prowadzenie monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych, jest jednym z zadań samorządu województwa oraz samorządu powiatu w zakresie polityki rynku pracy. Do zadań samorządu terytorialnego należy także: opracowywanie analiz rynku pracy i badanie popytu na pracę, diagnozowanie potrzeb rynku pracy w zakresie kształcenia ustawicznego i szkolenia bezrobotnych oraz poszukujących pracy, określanie i wdrażanie instrumentów służących dostosowaniu kierunków kształcenia i szkolenia zawodowego do potrzeb rynku pracy, określanie wykazu zawodów, w których za przygotowanie zawodowe młodocianych pracowników może być dokonywana refundacja. Jednostki samorządu terytorialnego, jako organy prowadzące szkoły, powinny monitorować i szczegółowo analizować potrzeby rynku pracy, dostosowując strukturę kształcenia zawodowego do jego potrzeb.

W roku szkolnym 2007/2008 ZS Nr 4 zaproponował dwa nowe zawody dla młodzieży:

- technik odlewnik,
- technik informatyk.

W zawodzie technik informatyk zrealizowano nabór zgodnie z planem, młodzież rekrutująca się do tych szkół miała wysoką ilość punktów, natomiast do zawodu technik odlewnik nie dokonano naboru, mimo zapotrzebowania na tego rodzaju specjalistów zgłaszanego przez okoliczne firmy.

Do realizacji w roku szkolnym 2008/2009 Szkoła zaproponowała dwa kolejne nowe zawody:

- technik mechanik lotniczy,
- technik teleinformatyk.

Lokalne systemy kształcenia są często ukierunkowane na zaspokajanie mody na poszczególne zawody co rozmija się z rzeczywistym zapotrzebowaniem rynku pracy. Takimi zawodami, które cieszą się ogromnym powodzeniem wśród młodzieży są zawody branży samochodowej. Dlatego też Szkoła proponuje młodzieży naukę w klasach o zawodach:

- technik mechanik ze specjalnością branży samochodowej,
- technik pojazdów samochodowych,
- elektromechanik pojazdów samochodowych.

Powodzenie na rynku pracy nie zależy głównie od posiadania kwalifikacji ściśle zawodowych, ale także od posiadania dodatkowych kompetencji i umiejętności, w tym kompetencji matematycznych, informatycznych, sprawnego posługiwania się językiem polskim i językiem obcym, rozumienia, porządkowania, oceniania wartości i znaczenia informacji oraz ich wykorzystywania w działaniu. Z przeprowadzonych wywiadów z 8 pracodawcami można wyciągnąć wniosek, że obecnie oprócz umiejętności typowo zawodowych oczekują oni od zatrudnianego pracownika umiejętności wyciągania wniosków, planowania, przewidywania skutków, w tym umiejętności rozwiązywania problemów, oraz aktywnej postawy wobec otoczenia, samodzielnego uczenia się i podejmowania zadań oraz przestrzegania reguł życia społecznego. Badani pracodawcy byli zdania, że umożliwią zatrudnianemu absolwentowi zdobycie umiejętności niezbędnych do wykonywania zadania zawodowego na proponowanym stanowisku w miejscu zatrudnienia, w formie przeszkolenia, krótkiego kursu, pod warunkiem, że posiada on wyżej wymienione umiejętności pozazawodowe i podstawowe umiejętności zawodowe.

Na podstawie analizy dokumentów i przeprowadzonych rozmów z pracodawcami, wyciągam wnioski, że współczesny rynek pracy, a w szczególności pracodawcy reprezentujący nowe sektory tego rynku oczekują, że system szkolnictwa zawodowego będzie dostarczał absolwentów:

- elastycznych,
- łatwo poddających się szkoleniu,
- szerszych raczej niż węższych zakresach umiejętności, które nie zestarzeją się wraz ze zmianami technologicznymi czy zmianami struktury przemysłowej,
- posiadających zdolność do samodzielnej pracy, do formułowania ocen krytycznych, do rozwiązywania konfliktów,
- zdolnych do pracy zespołowej,
- przygotowanych do kształcenia ustawicznego,
- mobilnych zawodowo,
- kompetentnych społecznie i moralnie.

III.3 Funkcjonowanie absolwentów na lokalnym i regionalnym rynku pracy.

Wyzwaniem dla szkolnictwa zawodowego w Polsce i regionie jest szybki wzrost gospodarczy połączony z rozwojem technologicznym, a postępująca integracja europejska powoduje, że szkolnictwo to będzie trwale konfrontowane z wymogami międzynarodowej konkurencji i globalizacji gospodarki. Współczesny rynek pracy w Podkarpaciu, Stalowej Woli wymaga od młodych ludzi, wkraczających w życie zawodowe, coraz wyższych, a zarazem zmieniających się kwalifikacji, czemu nie zawsze potrafią oni sprostać i co zmniejsza ich szanse na zatrudnienie.

Status absolwentów rok szkolny 2007/2008	
Liczba uczniów kończących szkołę	231
Liczba maturzystów	160
Losy absolwentów	
Liczba osób kontynuujących naukę	115
Liczba absolwentów, którzy podjęli pracę:	
- zgodnie z kwalifikacjami	20
- niezgodnie z kwalifikacjami	55

- w kraju	45
- poza Polską	30
- nie podjęli pracy	Brak danych

Dane Powiatowego Urzędu Pracy pochodzą z innego okresu, różnią się od tych, które posiada szkoła.

Rynek pracy w obecnej sytuacji gospodarczej jest rynkiem bardzo trudnym i to zarówno dla absolwentów szkół jak i osób posiadających długoletni staż pracy i doświadczenie zawodowe.

Obecnie szkolnictwo na wszystkich poziomach kształcenia corocznie wprowadza na rynek pracy wielu nowych absolwentów. W roku 2008 z terenu powiatu stalowowolskiego szkołę ukończyło **1059** uczniów, w tym **708** kobiet.

Niestety, nie wszyscy absolwenci znaleźli zatrudnienie lub podjęli dalszą naukę.

W sytuacji braku lub niedopasowania miejsc pracy osoby te zarejestrowały się w urzędzie pracy. Na koniec lutego bieżącego roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Stalowej Woli zarejestrowanych było **400** absolwentów z 2008r co stanowi 40 % ogółu absolwentów.

Jeśli chodzi o absolwentów ZS Nr4 kończących szkołę w 2008r – zarejestrowanych w urzędzie pracy było **71** uczniów z czego 22 osoby zostały wyrejestrowane z ewidencji tut. urzędu z różnych powodów (w tym 11 osób podjęło pracę). Aktualnie w ewidencji pozostaje 49 uczniów, w tym **10 uczniów po liceum profilowanym, 8 uczniów po technikum mechanicznym, 15 –stu po zasadniczej szkole zawodowej oraz 16-stu po liceum ogólnokształcącym. (dane PUP w Stalowej Woli z lutego 2009).**

W stosunku do informacji przesłanej do szkoły z PUP w grudniu bez pracy pozostawało 39 absolwentów:

- 13 absolwentów -Liceum ogólnokształcącego,
- 3 absolwentów Liceum Profilowane,
- 4 absolwentów Technikum mechanicznego w tym 2 nie posiadało dyplomu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe,
- 4 absolwentów technikum Elektroniczne, nie posiadają dyplomu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe,
- 13 absolwentów Zasadniczej Szkoły Zawodowej:
 - mechanik pojazdów samochodowych – 7 osób, 3 nie posiadają dyplomu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe,

- elektromechanik pojazdów samochodowych-3 absolwentów, 1 nie posiada dyplomu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe,
- operator obrabiarek skrawających, specjalność operator obrabiarek CNC-5 osób, 1 nie posiada dyplomu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe.

Największe trudności w znalezieniu pracy mają uczniowie po liceum ogólnokształcącym (16), ponieważ nie posiadają umiejętności w konkretnym zawodzie.

Jeśli nie podejmują dalszej nauki, mogą zadowolić się tylko zdobywaniem kwalifikacji poprzez szkolenia, kursy i staże u pracodawców przygotowujące ich do pracy.

Najmniej liczną grupą zarejestrowanych w urzędzie pracy stanowią absolwenci technikum mechanicznego (8) o specjalizacji obsługa i naprawa pojazdów samochodowych. Mają oni większe szanse na zatrudnienie z uwagi na specyfikę regionu, ale powiat wchodzi w fazę kryzysu ekonomicznego i trudno powiedzieć jak potoczą się ich losy. Pracodawcy w chwili obecnej wstrzymują się z zatrudnieniem nowych pracowników. Absolwenci mogą liczyć na staże.

10 osób z zarejestrowanych to uczniowie liceum profilowanego. Z rozmów przeprowadzonych z absolwentami w trakcie rekrutacji wynikało, że wybrały określony profil w sposób nieprzemyślany skutkujący niechęcią podjęcia pracy w tym kierunku. Urząd pracy stara się znaleźć wyjście dla takich osób, oferując kompleksową informację i poradnictwo zawodowe co pozwoli odpowiednio ukierunkować zainteresowanych.

Liczną grupę zarejestrowanych-15 osób stanowią uczniowie zasadniczej szkoły zawodowej. Pracodawcy jednak oceniają zbyt nisko ich umiejętności praktyczne. Oni sami nie czują się na siłach, aby podejmować pracę na samodzielnych stanowiskach. Urząd kieruje ich zwykle na odbycie stażu, w celu wdrożenia do pracy (bez ponoszenia przez pracodawcę kosztów zatrudnienia).

Ogólnie jeśli chodzi o szanse zatrudnienia zarejestrowanych absolwentów ZSNr4 to pośrednictwo pracy nie widzi realnych możliwości w chwili obecnej z uwagi na brak wpływających ofert pracy. Mamy nadzieję, że jest to okres przejściowy. Urząd pracy pomaga pracodawcom w zatrudnieniu bezrobotnych m.in. poprzez grupy interwencyjne, doposażenie i wyposażenie stanowisk pracy, staże i inne. Bezrobotnym natomiast oferuje szkolenia, poradnictwo zawodowe.

Różnice w danych liczbowych absolwentów ZS Nr 4 dotyczących funkcjonowania ich na lokalnym rynku pracy Świlcza o tym, że trwa migracja zarobkowa, spowodowana

brakiem ofert pracy w wyuczonym zawodzie na rynku lokalnym. Zbyt niskie umiejętności zawodowe i ponadzawodowe, starających się o pracę uniemożliwiają utrzymanie pracy już zdobytej lub podjęcie nowej pracy zgodnej z wyuczonym zawodem.

Charakterystyka uczniów

Znajomość wymogów, potrzeb i prognoz rynku pracy

Badanie uczniów

SILNE STRONY	SZANSE
<ul style="list-style-type: none"> – podjęcie nauki w zawodzie, na który jest zapotrzebowanie na lokalnym, krajowym rynku pracy, – realna wizja przyszłości edukacyjnej, zawodowej, – brak potrzeby przekwalifikowania, lub zdobycia kolejnych kwalifikacji pozostając nadal bezrobotnym, 	<ul style="list-style-type: none"> – podjęcie nauki w zawodzie, na który jest zapotrzebowanie na lokalnym, krajowym rynku pracy, – dokonanie wyboru zawodu, zgodnie ze swoimi predyspozycjami i zainteresowaniami, – szybkie znalezienie atrakcyjnej pracy, – zaplanowanie ścieżki kariery zawodowej zgodnej z aspiracjami i możliwościami zainteresowanego,
SŁABE STRONY	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> – niewystarczająca aktywność uczniów w życiu szkoły, utrudniająca później podejmowanie kreatywnych działań na rynku pracy, – niezajomość charakterystyki wybranego zawodu oraz nieświadomość istnienia przeciwwskazań w wykonywaniu zawodu, – brak umiejętności wyszukiwania odpowiednich do kwalifikacji ofert pracy, – wybór szkoły i zawodu podyktowany jest sugestią kolegi, – gromadzenie kolejnych uprawnień, kwalifikacji, które nadal nie zwiększają szansy na zatrudnienie, – podjęcie nauki tam gdzie „łatwo” bez rozpoznania konsekwencji takiego postępowania 	<ul style="list-style-type: none"> – nieodpowiedni wybór zawodu, niedostosowany do predyspozycji psychofizycznych absolwenta, – brak możliwości podjęcia pracy w wyuczonym zawodzie ze względu na przeciwwskazania medyczne, – drenaż cennej kadry zawodowej poprzez wyjazdy zagraniczne, – uleganie modzie w wyborze zawodu, – poprzez dokonanie złego wyboru ciągle doskonalenie bez szans na sprawdzenie się w roli pracownika,

Uczniowie korzystają z form pomocy doradczej proponowanych przez szkołę, jednak dla niektórych z nich jest to już za późno. Źle dokonali wyboru kończąc gimnazjum, uczą się niechętnie, często nie identyfikują się z zawodem. Teoretycznie potrafią wskazać zalety znajomości wymogów i potrzeb rynku pracy natomiast trudność sprawia im podejmowanie korzystnych zawodowo decyzji.

Nie wszyscy potrafią zidentyfikować oczekiwania pracodawców zamieszczone w ofertach pracy.

Respondent – Goodrich Krosno, firma produkująca na potrzeby przemysłu lotniczego.

W wyniku przeprowadzonego wywiadu z pracodawcą, przedstawiciel Goodrich Krosno, firmy produkującej na potrzeby przemysłu lotniczego, sprecyzował konkretne oczekiwania co do umiejętności absolwenta ubiegającego się o pracę w zawodzie operator obrabiarek skrawających:

- znajomość ogólnej budowy obrabiarki konwencjonalnej i sterowanej numerycznie oraz pulpitu sterującego,
- znajomość przestrzeni obróbczej i jej punktów charakterystycznych,
- umiejętność zestawienia zera programu i pomiar długości narzędzi,
- tryby pracy- auto, blok, powrót do konturu, start, start od bloku,
- umiejętność czytania programów i dokumentacji technologicznej, uwzględnienie specyfiki norm amerykańskich,
- znajomość dokumentów warsztatowych i zasady ich wypełniania,
- postępowanie z narzędziami i przyrządami obróbczymi,
- postępowanie w przypadkach szczególnych lub awaryjnych,
- podstawy metrologii,
- dobór parametrów skrawania,
- zasady BHP na stanowisku pracy,
- zasady LEAN, organizacja pracy z uwzględnieniem zasad LEAN (zasady techniki zarządzania przedsiębiorstwem).

Wskazywane przez wspomnianego pracodawcę oczekiwania wobec postaw etycznych i prospołecznych:

- uczciwość,
- prawdomówność,
- poszanowanie mienia,
- tolerancja dla różnorodności,
- poszanowanie drugiej osoby,
- umiejętność komunikowania się z innymi,
- zaangażowanie,
- dotrzymanie zobowiązań.

Starający się o pracę w Goodrich Krosno powinien posiadać również ogólną wiedzę na poziomie średnim z przedmiotów humanistycznych i na dobrym poziomie z matematyki.

Pracodawca nie uwzględnia przy przyjęciu absolwenta do pracy dokumentu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe, ponieważ znaczenie takiego dokumentu nie jest mu znane, nieznana jest też idea egzaminowania zewnętrznego. Nie jest to odosobniony przykład, ponieważ pracodawcy stosują własne standardy i kryteria przyjęcia do pracy na poszczególne stanowiska produkcyjne.

Pozyskiwani pracownicy:

- z innych zakładów, ale brak około 5% operatorów obrabiarek sterowanych numerycznie,
- absolwenci kursów operatorów 60%,
- absolwenci szkół średnich i wyższych o poszukiwanych specjalnościach 20%,
- pracownicy powracający z zagranicy 15%.

Kogo warto rozwijać – zdaniem respondentów:

- osoby mocno związane z miastem, regionem,
- osoby o odpowiednich cechach psychofizycznych,
- osoby z wystarczającym potencjałem, mimo posiadanej przez nich przeciętnej wiedzy.

Pozostali respondenci firm produkujących na potrzeby lotnictwa mieli zbliżone oczekiwania, ponieważ asortyment wyrobów, wymaganej jakości jest porównywalny.

Charakterystyka uczniów

Znajomość wymogów, potrzeb i prognoz rynku pracy

Badanie pracodawców

SILNE STRONY	SZANSE
<ul style="list-style-type: none"> – trafna odpowiedź na ofertę pracy, – identyfikacja z zawodem, – świadomość własnych mocnych i słabych stron, – pewność i zdecydowanie w prowadzeniu rozmowy z pracodawcą, – stosowna autoprezentacja podczas ubiegania się o pracę, 	<ul style="list-style-type: none"> – umiejętność wyszukiwania atrakcyjnych ofert pracy, – możliwość wyboru i podjęcia atrakcyjnej pracy zgodnej z zainteresowaniami i kwalifikacjami, – wykorzystanie cech osobowościowych pracownika do lepszej organizacji pracy.
SŁABE STRONY	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> – nieznajomość wymagań wybranego zawodu oraz nieświadomość istnienia przeciwwskazań w wykonywaniu zawodu, – brak umiejętności identyfikowania ofert z własnymi umiejętnościami i posiadanymi kwalifikacjami, – brak motywacji do wykonywanej pracy ze strony 	<ul style="list-style-type: none"> – brak ofert pracy dostosowanych do kwalifikacji zawodów szkolnych, – brak możliwości podjęcia pracy w wyuczonym zawodzie ze względu na przeciwwskazania medyczne i wymagania bhp stanowiska pracy, – porzucanie źle wybranej pracy, – obniżenie rangi egzaminu,

<p>pracownika,</p> <ul style="list-style-type: none"> – kłopoty z podporządkowaniem się oczekiwaniom wobec postaw etycznych i prospołecznych, – pracodawca nie dostrzega różnicy pomiędzy pracownikami z dyplomami potwierdzającymi kwalifikacje zawodowe i bez dyplomów, – brak działań promujących zewnętrzny egzamin zawodowy wśród zatrudniających, – dobrze zdany egzamin zawodowy nie jest atutem przy ubieganiu się o pracę, – wymagania zawodów zgłaszanych przez pracodawców odbiegają od wymagań zapisanych w charakterystyce zawodów szkolnych, – słabo wykształcone lub brak umiejętności potrzebnych w produkcji. 	<ul style="list-style-type: none"> – nieprawdziwe prognozy rynku pracy, ponieważ nie wszyscy poszukujący rejestrują się w urzędach pracy,
--	--

Istnieje dosyć długa lista słabych stron, świadczą to o konieczności wprowadzenia zmian, szczególnie w obszarze porównania wymagań i nazw zawodów występujących na rynku pracy z zawodami kształconymi w szkołach. Pracodawcy, jak wynika z wywiadu, mało są zainteresowani (niektórzy wcale) istnieniem egzaminu zawodowego. Posiadają własny system szkolenia i doskonalenia pracowników na różnych formach kursowych. Często korzystają z usług firm szkoleniowych, następnie prowadzą selekcję przeszkolonych potencjalnych pracowników. Program szkolenia, bez względu na to kto jest wykonawcą, ogranicza się do zadań zawodowych i asortymentu wyrobów zakładu zlecającego szkolenie.

Część pracodawców nie jest świadoma istnienia zewnętrznego egzaminu zawodowego. Niektórzy twierdzą, że potwierdzone kwalifikacje są nieprzydatne na ich stanowiskach pracy, natomiast egzamin wcale, albo w niewielkiej ilości potwierdza to co jest ważne ze względu na charakter prowadzonej przez nich działalności produkcyjnej.

Wielu respondentów podawało przykłady niewystarczających umiejętności starających się o pracę z zakresu metrologii warsztatowej, konkretnie określania wymiaru, stanu powierzchni i położenia oraz kształtu. Duże problemy mają też starający się o pracę z czytaniem dokumentacji rysunkowej. Trudno obwiniać za taką sytuację tylko nauczycieli, jeżeli ilość godzin przeznaczona na kształcenie zawodowe jest stale obniżana, brak w szkołach i placówkach Centrum Kształcenia Zawodowego wymaganej ilości nowoczesnego sprzętu pomiarowego do prowadzenia ćwiczeń indywidualnie przez uczących się. Przedmioty zawodowe zostały pogrupowane i również dla nich obniżono planowaną ilość godzin na realizację umiejętności z podstawy programowej.

Charakterystyka uczniów

Znajomość wymogów, potrzeb i prognoz rynku pracy

Respondent- rodzice uczniów Zespołu Szkół Nr 4

SILNE STRONY	SZANSE
<ul style="list-style-type: none"> – dziecko uczestniczy w organizowanych w szkole spotkaniach z pedagogiem szkolnym w zakresie orientacji zawodowej, – pozyskanie informacji o wymaganiach rekrutacyjnych poprzez udział w spotkaniach z przedstawicielami uczelni wyższych, zapoznanie z ofertą różnych kierunków szkół wyższych, – udział w organizowanych przez wychowawców wyjazdach na dni otwarte wybranych uczelni wyższych, 	<ul style="list-style-type: none"> – trafny wybór szkoły i zawodu, – satysfakcja z właściwie podjętych decyzji związanych z przyszłością zawodową dziecka, – dokonanie wyboru zawodu, zgodnie z predyspozycjami i zainteresowaniami dziecka, – szybkie znalezienie atrakcyjnej pracy, – Zainteresowanie odwiedzoną uczelnią, jej kierunkami kształcenia, – podejmowanie trudu zdobycia dalszych informacji o zawodzie, przebiegu kształcenia,
SŁABE STRONY	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> – brak możliwości korzystania z poradnictwa indywidualnego, przez uczniów i rodziców ponieważ brak szkolnego doradcy zawodu, – małe zainteresowanie uczniów przyszłą pracą, – brak pomocy ze strony szkolnego doradcy zawodowego w planowaniu kariery edukacyjno-zawodowej, ponieważ organ prowadzący szkołę zlikwidował takie stanowisko, – konieczność poszukiwania pomocy w innych placówkach zajmujących się zagadnieniami orientacji zawodowej młodzieży szkolnej, – niedostateczna ilość spotkań informacyjnych prowadzonych przez pracodawców, – niedostateczne informacje na temat wymagań stawianych przez konkretnych pracodawców, – świadomość wyboru szkoły i zawodu mimo istnienia przeciwwskazań zdrowotnych i intelektualnych, – brak zdecydowania i samodzielności przy wyborze szkoły, wpływ otoczenia ucznia na wybór zawodu, – poradnictwo zawodowe w szkole po zlikwidowaniu stanowiska doradcy jest okazjonalne, – brak nauczyciela koordynującego działania systemu doradztwa zawodowego w szkole. 	<ul style="list-style-type: none"> – niezajomość wymogów zawodu, stanowiska pracy, jest często przyczyną dyskomfortu pracy i rozczarowania, – bezrobotne dziecko zbyt długo pozostaje na utrzymaniu rodziców, – niemożność podjęcia pracy w wyuczonym zawodzie powoduje konieczność przekwalifikowania lub poszerzenia kwalifikacji i poniesienia dodatkowych kosztów,

Rodzice doceniają działania podejmowane przez szkołę dla ich dzieci w zakresie rozpoznawania rynku pracy, organizowane przy współpracy z doradcami spoza szkoły, jednak w przypadku braku zdecydowania chętnie skorzystaliby z pomocy doradcy zatrudnionego w szkole np. w formie porad

indywidualnych lub spotkań grupowych. Szkolny doradca był osobą znającą problemy szkoły, a jako członek rady pedagogicznej znał też problemy uczniów. W przypadkach doradczych była to sytuacja komfortowa. Mają świadomość, że zgodność kierunku edukacji, jej poziomu z predyspozycjami dziecka zwiększa jego motywację do nauki. Oczekują jednak lepszej przyszłości dla dziecka, i nawet jeżeli ono ma trudności w zdobywaniu wiedzy, to traktują to jako okres przejściowy.

IV. CHARAKTERYSTYKA ŚRODOWISKA I UWARUNKOWAŃ ZEWNĘTRZNYCH

IV.1 Prognozy demograficzne

Prognozy demograficzne dla województwa podkarpackiego w stosunku do całego kraju są pomyślne. Liczba ludności w 2020 roku będzie zbliżona do tej z roku 2003, obniży się liczba osób w wieku przedprodukcyjnym o 15 tys., poprodukcyjnym wzrośnie o 127 tys., a produkcyjnym o 21, 5 tys. W 2010 wiek produkcyjny osiągnie 1350,4, tys. osób a wiek przedprodukcyjny 413,5 tys. osób. Przytoczone wyniki, (dane GUS), mówią o większej niż w skali kraju prężności demograficznej, udział ludzi młodych jest wyższy niż średnia krajowa. Ogólny poziom wykształcenia nie odbiega od średniej krajowej. Wyższy niż średnia krajowa pozostaje wskaźnik bezrobocia. Mieszkańcy Podkarpacia zaliczani są do grupy o niskim poziomie życia.

Średnia gęstość zaludnienia w powiecie stalowowolskim to 131 osób na 1km², przy średniej 118 w województwie podkarpackim, natomiast w Stalowej Woli to 794 os/ km² (dane GUS z 2006 roku). Najnowsze dane wskazują, że liczba osób, mieszkańców Stalowej Woli uległa obniżeniu, przy znacznej przewadze kobiet nad liczbą mężczyzn przypadających na 100 mieszkańców. Odnotowano również znaczny spadek przyrostu naturalnego. Zauważono zjawisko wzrostu liczby osób, które wyjeżdżają z miasta co jest tendencją niekorzystną. Wzrosła ilość osób w wieku poprodukcyjnym, a spadła w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym. Społeczność lokalna starzeje się. Największą część ludności stanowią osoby z wykształceniem średnim

Biorąc pod uwagę zróżnicowanie wykształcenia ze względu na płeć, to okazuje się, że kobiety są lepiej wykształcone niż mężczyźni. Przewyższają mężczyzn w każdej kategorii poza kategoriami wykształcenia średniego i zasadniczego zawodowego.

Najwięcej osób z wyższym wykształceniem w Stalowej Woli to ludzie młodzi, w wieku 20÷29 lat, a najmniej to ludzie starsi, w wieku 60÷64 lat. Dokładnie taka sama proporcja jest w przypadku wykształcenia ogólnego. W wykształceniu policealnym znacznie dominują kobiety (ponad trzykrotnie więcej kobiet niż mężczyzn ukończyło szkoły policealne) i najwięcej ich jest w grupie wiekowej 40÷49 lat. Natomiast mężczyźni

niemal dwukrotnie częściej niż kobiety kończyli zasadnicze szkoły zawodowe i najczęściej są to obecnie ludzie w średnim wieku. W przypadku wykształcenia podstawowego (ukończonego i nieukończonego) to najliczniej jest ono reprezentowane przez osoby poniżej 19 roku życia, a także częściej niż w innych kategoriach wiekowych (poza najmłodszą) mają je ludzie najstarsi, tzn. w wieku powyżej 65 lat.

Wyraźnie widoczna jest przewaga zatrudnienia w przemyśle na terenie Stalowej Woli, co spowodowane jest tym, że miasto powstało w wyniku zlokalizowania na tym terenie dużego ośrodka przemysłu ciężkiego, jakim była huta. Do czasów obecnych praca w tym zakładzie jest źródłem utrzymania większości mieszkańców miasta. Duża część ludzi zatrudniona jest w usługach natomiast procent zajmujących się rolnictwem jest wręcz znikomy.

Podział zatrudnienia wg form własności w ciągu czterech lat (2000÷2004) zasadniczo się nie zmienił. Przez cały ten okres liczba zatrudnionych mężczyzn była znacznie wyższa niż liczba zatrudnionych kobiet. Ogólnie rzecz biorąc ponad dwukrotnie więcej ludzi pracuje w sektorze publicznym.

MOCNE STRONY:

- dobre położenie geograficzne – przecięcie szlaków: północ - południe, wschód – zachód,
- główny ośrodek miejski w okolicy, miasto o znaczeniu regionalnym,
- liczna i dobrze wykształcona siła robocza,

SŁABE STRONY:

- zmniejszająca się liczba mieszkańców.
- ograniczające zatrudnienie zakłady przemysłowe,
- przedsiębiorstwa ogłaszające upadłość zwalniające pracowników,
- zwiększająca się liczba bezrobotnych,

SZANSE:

- szanse związane ze wstąpieniem do Unii Europejskiej, m.in. z zakresie możliwości wykorzystania środków pomocowych z funduszy strukturalnych – wsparcie w zakresie restrukturyzacji i modernizacji,
- inwestycje zagranicznych kontrahentów na terenie miasta,
- rozwój sektora małych i średnich przedsiębiorstw na terenie miasta i okolic.

ZAGROŻENIA:

- ograniczona ilość środków pomocowych, pochodzących z funduszy strukturalnych,
- niewystarczająca ilość własnych środków wymagana przy ubieganiu się o dotacje z funduszy unijnych,
- znaczna stopa bezrobocia,
- odpływ do innych ośrodków miejskich młodzieży,
- brak wsparcia dla młodych podejmujących pierwszą pracę,

IV.2 Współpraca szkoły z zakładami pracy

Współpraca Szkoły z lokalnym i regionalnym rynkiem pracy oraz innymi instytucjami. Zespół Szkół Nr 4 im płk. St. Dąbka w Stalowej Woli współpracuje z:

- Podkarpackim Kuratorium Oświaty w Rzeszowie,
- Starostwem Powiatowym w Stalowej Woli,
- Urzędem Miasta Stalowa Wola,
- Urzędami Gmin Powiatu Stalowa Wola,
- Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w Stalowej Woli,
- Okręgową Komisją Egzaminacyjną w Krakowie,
- Centralną Komisją Egzaminacyjną,
- Stowarzyszeniem „Dolina Lotnicza”,
- Fundacją Młodzieżowej Przedsiębiorczości,
- Narodowym Bankiem Polskim,
- Podkarpackim Centrum Edukacji Nauczycieli,
- Powiatowym Urzędem Pracy w Stalowej Woli,
- Centrum Kształcenia Praktycznego w Stalowej Woli,
- Centrum Informacji i Planowania Kariery,
- Szkołami Gimnazjalnymi w Powiecie Stalowowolskim,
- Szkołami partnerskimi w Niemczech, Bułgarii, na Słowacji i we Francji,
- Miejskim Domem Kultury w Stalowej Woli,
- Powiatową Komendą Policji w Stalowej Woli,
- Kombatantami Światowego Związku Żołnierzy AK,
- Chórem „Solidarność”,

- Ligą Ochrony Przyrody,
- WKU w Nisku,
- PKS w Stalowej Woli,
- ZOZ w Stalowej Woli,
- Sanepidem w Stalowej Woli,
- Wybranymi zakładami pracy w regionie: **HSW SA, Zakład Kuźnia Matrycowa Sp. Z o.o.,**
- Telewizją Miejską „Stalowa Wola”,
- Telewizją Kablową „Stella”,
- Stacjami radiowymi:
- Radio „Leliwa” Oddział w Stalowej Woli,
- Redakcje:
- Wydawnictwo Sztafeta, redakcja tygodnika,
- Echo Dnia – Oddział redakcji dziennika,
- Nowiny- Oddział redakcji dziennika,
- Super Nowości oddział redakcji,
- Tygodnik Nadwiślański oddział redakcji,
- wydawnictwami podręczników
- Miejskim Domem Kultury,
- Osiedlowym Domem Kultury,
- Katolickim Domem Kultury „Arka” w Raclawicach,
- Muzeum Regionalnym w Stalowej Woli

Współpraca szkoły z zakładami pracy

Współpraca Szkoły z lokalnym i regionalnym rynkiem pracy

Znajomość wymogów, potrzeb i prognoz rynku pracy

i ich uwzględnianie w pracy z uczniem

SILNE STRONY	SZANSE
<ul style="list-style-type: none"> –dostosowanie przez szkoły wymagań edukacyjnych do wymagań zakładów pracy, ich standardów i kryteriów przyjęcia do pracy na poszczególne stanowiska produkcyjne w celu lepszego przygotowania uczniów do podjęcia pracy, –szkoła otwarta jest na współpracę ze 	<ul style="list-style-type: none"> –zapoznanie pracodawców z ideą egzaminów zewnętrznych potwierdzających kwalifikacje zawodowe, –zdobywanie doświadczenia zawodowego przez uczniów w miejscu przyszłej pracy w warunkach rzeczywistych dla zawodu, –kształcenie w tych zawodach, na które jest

<p>środowiskiem lokalnym, –uczniowie odbywają miesięczne praktyki zawodowe, zapoznają się z pracą na różnych stanowiskach zgodnie z wymaganiami programu nauczania dla zawodu,</p>	<p>zapotrzebowanie na rynku pracy, –doposażenie bazy dydaktycznej szkoły, –wprowadzenie specjalizacji zawodowych, nawet kilku w jednym roczniku w jednej klasie, –podniesienie rangi egzaminu zawodowego, –dostosowanie egzaminu zawodowego do warunków rzeczywistej pracy.</p>
<p>SŁABE STRONY</p>	<p>ZAGROŻENIA</p>
<p>–przedsiębiorstwa ogłaszające upadłość zwalnijące pracowników, –brak zainteresowania pracodawców lokalnych dużych zakładów pracy współpracą ze szkołą ze względu na problemy produkcyjne, organizacyjne i kadrowe tych zakładów, –pracownik nie czuje obowiązku opieki nad uczniem odbywającym praktykę zawodową na terenie zakładu pracy, ponieważ sprawuje ją oprócz własnych obowiązków bez dodatkowej gratyfikacji, –egzamin zawodowy często odbiega od realiów przemysłu, nie sprawdza umiejętności zawodowych a jedynie „wycinek” czynności, które uczeń może wykonać w przewidzianym czasie.</p>	<p>–Stosowanie przez zakłady pracy własnych standardów i kryteriów przyjęcia do pracy na poszczególne stanowiska produkcyjne bez uwzględniania dokumentu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe, –brak zainteresowania ze strony pracodawców pozyskiwaniem pracowników ze względu na przerost zatrudnienia, –zbyt długi czas oczekiwania na wykształconego absolwenta, –trudności w pozyskaniu środków na prowadzenie kształcenia zawodowego w ramach specjalizacji małych grup uczniów.</p>

Podjęmowane ostatnio próby dostosowania przez szkołę wymagań edukacyjnych do wymagań zakładów pracy, w celu lepszego przygotowania uczniów do podjęcia pracy natrafiają na opór, ponieważ pracodawcy nie biorą udziału w spotkaniach dotyczących kształcenia zawodowego. Ilość osób pozostających bez pracy na rynku lokalnym, malejąca liczba miejsc pracy stwarza sytuację wyboru pracownika poprzez pracodawcę.

V. WNIOSKI I REKOMENDACJE

Mimo, że nasi uczniowie na starcie, to jest w pierwszych miesiącach nauki, mają kłopoty ze sprostaniem wymaganiom szkoły ponadgimnazjalnej, to dzięki ciężkiej pracy nauczycieli mają szanse uczestniczyć w różnych konkursach i często osiągają wysokie punktowane miejsca. Sukcesy młodzieży są też sukcesami nauczycieli uczących, działań, jakie podejmują w ramach zajęć szkolnych i dodatkowych, często społecznie. Rodziców naszych uczniów najczęściej nie stać na to, aby finansowali im dodatkowe zajęcia w celu uzupełnienia wiadomości, zaległości czy niedociągnięć z poszczególnych przedmiotów. Dlatego też sukcesy uczniów, ich pozytywne wyniki uzyskiwane na egzaminach zewnętrznych cieszą nauczycieli jeszcze bardziej, ponieważ jest widoczny efekt ich pracy z całą klasą, indywidualnie z uczniem słabym lub poszczególnymi grupami uczniów pracujących w kółkach zainteresowań.

Trudno sprecyzować jednolite wymagania pracodawców. Jedni jak Goodrich Krosno i WSK Rzeszów przedstawiają je bardzo szczegółowo, w różnych aspektach, natomiast inni respondenci oczekują umiejętności ponadzawodowych na dobrym poziomie, szczególnych postaw prospołecznych, stawiając umiejętności zawodowe na drugim miejscu, traktując je jako zbyt ogólne, aby mógł absolwent podjąć pracę na wskazanych stanowiskach.

Przyczyną takiej sytuacji może być brak korelacji umiejętności, czynności dla zawodów poszukiwanych na rynku pracy z umiejętnościami zawodowymi, jakie przypisane są do zawodów z klasyfikacji zawodów szkolnych. Respondenci wskazywali, że w niektórych zawodach tylko część posiadanych przez absolwenta umiejętności jest przydatna na proponowanym stanowisku pracy, pozostałe umiejętności są specyficzne dla produkcji badanego zakładu i muszą być uzupełnione w formie krótkiego przeszkolenia np. obsługa nietypowych maszyn, urządzeń, szczególny układ procesów technologicznych.

Wszystkie nowoczesne zakłady produkcyjne stosują techniki zarządzania związane z eliminacją czynności, wykonywane są przy tworzeniu produktu lub usługi, które nie dodają wartości temu produktowi lub usłudze. Celem omawianych technik, jest tworzenie prostych i przejrzystych struktur w przedsiębiorstwie oraz nadanie większego znaczenia zasobom pracy, aby można je było wykorzystywać jak najlepiej. To jedno

z typowych przedsięwzięć restrukturyzacyjnych, dlatego też pracodawcy poszukują pracowników:

- elastycznych,
- łatwo poddających się szkoleniu, sami go przeszkolą,
- szerszych raczej niż węższych zakresach umiejętności, które nie zestarzeją się wraz ze zmianami technologicznymi czy zmianami struktury przemysłowej,
- posiadających zdolność do samodzielnej pracy, do formułowania ocen krytycznych, do rozwiązywania konfliktów,
- zdolnych do pracy zespołowej,
- przygotowanych do kształcenia ustawicznego,
- mobilnych zawodowo,
- kompetentnych społecznie i moralnie.

Z punktu widzenia zakładu jest to chyba dobre rozwiązanie, natomiast wymaga od kształcenia zawodowego większego związku z odpowiednimi dziedzinami przemysłu, powiązania kształcenia praktycznego uczniów z pracą w warunkach rzeczywistych, symulowane zdaniem respondentów zaburzają obraz rzeczywistości, ograniczają umiejętności uczniów do czynności motorycznych.

Dane dotyczące liczby bezrobotnych zmieniają się nie odzwierciedlają rzeczywistości, ponieważ absolwenci nie rejestrują się Powiatowych Biurach Pracy, natomiast podejmują rozmowę i pracę poprzez bezpośredni kontakt z pracodawcą.

Podjęcie starań o utworzenie Szkolnego Ośrodka Kariery w Zespole Szkół Nr 4 świadczyło o dostrzeżeniu przez dyrekcję szkoły konieczności wsparcia uczniów ich rodziców w przygotowaniu do poruszania się młodych ludzi na rynku pracy. Wszelkie działania jakie były prowadzone zostały ograniczone inne zaprzestane ponieważ organ prowadzący nie przewidział w dalszej działalności placówki stanowiska doradcy zawodu.

Należy dążyć do zmniejszenia dystansu pomiędzy podażą siły roboczej a wymaganiami rynku pracy, wzmocnić motywacje uczniów i pracowników

Zapewnić dostępność usług doradczych w szkole, zadbać o ich profesjonalizm.

Również należy zadbać o pomoc i wsparcie metodyczne nauczycieli. Uczący przedmiotów zawodowych są szczególną grupą zawodową, wielu jest już długoletnimi pracownikami. Ich wiedza nieodnawialna, lub wspomagana podręcznikami wymaga odświeżenia. Najlepszym rozwiązaniem byłyby spotkania z ludźmi nauki odpowiednich

dziedzin, przedstawicielami przemysłu i oczywiście poznanie produkcji w nowych, nowoczesnych zakładach.

Ważne jest też wsparcie metodyczne. Brak jest doradców w ramach branży przemysłowych. Ostatnio podjęte zostały próby współpracy nauczycieli, przewodniczących szkolnych zespołów przedmiotów zawodowych. Idea słuszna i przyjmie się w środowisku nauczycieli zawodowców, jeżeli moim zdaniem, będzie dotyczyła istotnych zagadnień omawianych przez zebranych jednej branży (lub pokrewnych). Istotne jest udzielenie wsparcia, szczególnie nauczycielom młodszym stażem w dostosowaniu programu nauczania do wymogów rynku pracy, zmian, jakie wprowadza rozwój techniki przy zachowaniu zgodności z podstawą programową przy jednoczesnym wspieraniu kształtowania kompetencji kluczowych.

Diagnozę sporządziła **Jadwiga Łoin**

W opracowaniu wykorzystano informacje pochodzące z następujących dokumentów:

- Strategia Rozwoju Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2020,
- Strategia rozwoju szkolnictwa ponadgimnazjalnego w szkołach i placówkach prowadzonych przez Powiat Stalowowolski,
- Opracowanie dotyczące zatrudnienia absolwentów Zespołu Szkół Nr 4 w Stalowej Woli sporządzone przez pracownika PUP w Stalowej Woli,
- Odpowiedź na pismo skierowane przez Zespół Szkół Nr 4 w Stalowej Woli do PUP w Stalowej Woli, dotyczące wykazu zawodów deficytowych i nadwyżkowych w powiecie stalowowolskim,
- Strategia rozwoju miasta Stalowa Wola na lata 2007-2015,
- Dokumentacja Zespołu Szkół Nr 4 w Stalowej Woli.